

وزارت معارف

دروس اجتماعی

صنف ششم

دروس اجتماعی برای صنف ششم

سرود ملی

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه پان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زره وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلیري
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دروس اجتماعی

صنف ششم

سال چاپ ۱۳۹۸ هـ.ش.

مشخصات کتاب

مضمون: دروس اجتماعی

مؤلفان: گروه مؤلفان کتاب‌های درسی بخش اجتماعیات نصاب تعلیمی

ویراستاران: اعضای دیپارتمنت ویراستاری و ایدیت زبان دری

صنف: ششم

زبان متن: دری

انکشاف دهنده: ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

ناشر: ریاست ارتباط و آگاهی عامه وزارت معارف

سال چاپ: ۱۳۹۸ هجری شمسی

مکان چاپ: کابل

چاپ‌خانه:

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

حق طبع، توزیع و فروش کتاب‌های درسی برای وزارت معارف جمهوری اسلامی افغانستان محفوظ است. خرید و فروش آن در بازار ممنوع بوده و با متخلفان برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

پیام وزیر معارف

اقراً باسم ربك

سپاس و حمد بیکران آفریدگار یکتایی را که بر ما هستی بخشید و ما را از نعمت بزرگ خواندن و نوشتن برخوردار ساخت، و درود بی پایان بر رسول خاتم - حضرت محمد مصطفی ﷺ که نخستین پیام الهی بر ایشان «خواندن» است.

چنانچه بر همه گان هویدا است، سال ۱۳۹۷ خورشیدی، به نام سال معارف مسمی گردید. بدین ملحوظ نظام تعلیم و تربیت در کشور عزیز ما شاهد تحولات و تغییرات بنیادینی در عرصه های مختلف خواهد بود؛ معلم، متعلم، کتاب، مکتب، اداره و شوراهای والدین، از عناصر شش گانه و اساسی نظام معارف افغانستان به شمار می روند که در توسعه و انکشاف آموزش و پرورش کشور نقش مهمی را ایفا می نمایند. در چنین برهه سرنوشت ساز، رهبری و خانواده بزرگ معارف افغانستان، متعهد به ایجاد تحول بنیادی در روند رشد و توسعه نظام معاصر تعلیم و تربیت کشور می باشد.

از همین رو، اصلاح و انکشاف نصاب تعلیمی از اولویت های مهم وزارت معارف پنداشته می شود. در همین راستا، توجه به کیفیت، محتوا و فرایند توزیع کتاب های درسی در مکاتب، مدارس و سایر نهادهای تعلیمی دولتی و خصوصی در صدر برنامه های وزارت معارف قرار دارد. ما باور داریم، بدون داشتن کتاب درسی با کیفیت، به اهداف پایدار تعلیمی در کشور دست نخواهیم یافت.

برای دستیابی به اهداف ذکر شده و نیل به یک نظام آموزشی کارآمد، از آموزگاران و مدرسان دلسوز و مدیران فرهیخته به عنوان تربیت کننده گان نسل آینده، در سراسر کشور احترامانه تقاضا می گردد تا در روند آموزش این کتاب درسی و انتقال محتوای آن به فرزندان عزیز ما، از هر نوع تلاشی دریغ نورزیده و در تربیت و پرورش نسل فعال و آگاه با ارزش های دینی، ملی و تفکر انتقادی بکوشند. هر روز علاوه بر تجدید تعهد و حس مسؤلیت پذیری، با این نیت تدریس را آغاز کنند، که در آینده نزدیک شاگردان عزیز، شهروندان مؤثر، متمدن و معماران افغانستان توسعه یافته و شکوفا خواهند شد.

همچنین از دانش آموزان خوب و دوست داشتنی به مثابه ارزشمندترین سرمایه های فردای کشور می خواهیم تا از فرصت ها غافل نبوده و در کمال ادب، احترام و البته کنجکاوی علمی از درس معلمان گرامی استفاده بهتر کنند و خوشه چین دانش و علم استادان گرامی خود باشند.

در پایان، از تمام کارشناسان آموزشی، دانشمندان تعلیم و تربیت و همکاران فنی بخش نصاب تعلیمی کشور که در تهیه و تدوین این کتاب درسی مجدانه شبانه روز تلاش نمودند، ابراز قدردانی کرده و از بارگاه الهی برای آن ها در این راه مقدس و انسان ساز موفقیت استدعا دارم. با آرزوی دستیابی به یک نظام معارف معیاری و توسعه یافته، و نیل به یک افغانستان آباد و مترقی دارای شهروندان آزاد، آگاه و مرفه.

دکتور محمد میرویس بلخی

وزیر معارف

فهرست عناوین

شماره	عنوان	صفحه
۱۷	جمهوری خلق چین	۳۳
۱۸	وحدت ملی	۳۵
۱۹	صلح و امنیت	۳۷
۲۰	ملکیت عامه	۳۹
۲۱	اخلاق رسانه‌یی	۴۱
۲۲	کرامت انسان	۴۳
۲۳	رعایت قانون	۴۵
۲۴	حقوق اطفال	۴۷
۲۵	حقوق زن	۴۹
۲۶	مروری مختصر بر وقایع افغانستان	۵۱
۲۷	مروری مختصر بر وقایع افغانستان	۵۳
۲۸	نتایج وقایع و تحولات سه دههٔ اخیر در کشور	۵۵
۲۹	اجلاس بُن	۵۷
۳۰	ادارهٔ مؤقت	۵۹
۳۱	نویه جرگهٔ اضطراری	۶۱
۳۲	دولت انتقالی افغانستان	۶۳

شماره	عنوان	صفحه
۱	کشورما	۱
۲	نیاز جامعه به دولت	۳
۳	قانون اساسی	۵
۴	دولت ما	۷
۵	شورای ملی	۹
۶	ولسی جرگه	۱۱
۷	مشرانو جرگه	۱۳
۸	قوهٔ اجرائیه	۱۵
۹	قوهٔ قضاییه	۱۷
۱۰	افتخارات افغانستان	۱۹
۱۱	ولایات کشور ما	۲۱
۱۲	جمهوری اسلامی پاکستان	۲۳
۱۳	جمهوری اسلامی ایران	۲۵
۱۴	جمهوری تاجکستان	۲۷
۱۵	جمهوری ازبکستان	۲۹
۱۶	جمهوری ترکمنستان	۳۱

شماره	عنوان	صفحه
۴۷	خلافت حضرت عمر <small>رضی الله عنه</small>	۹۳
۴۸	خلافت حضرت عثمان <small>رضی الله عنه</small>	۹۵
۴۹	خلافت حضرت علی <small>رضی الله عنه</small>	۹۷
۵۰	مرور مختصر به دوره خلفای راشدین	۹۹

شماره	عنوان	صفحه
۳۳	آغاز بازسازی کشور	۶۵
۳۴	انتخابات ریاست جمهوری	۶۷
۳۵	وضع اقتصادی و اجتماعی عربستان قبل از اسلام	۶۹
۳۶	کعبه شریفه	۷۱
۳۷	طفولیت حضرت محمد <small>صلی الله علیه و آله</small>	۷۳
۳۸	دوران جوانی محمد <small>صلی الله علیه و آله</small>	۷۵
۳۹	بعثت حضرت محمد <small>صلی الله علیه و آله</small>	۷۷
۴۰	دعوت حضرت محمد <small>صلی الله علیه و آله</small>	۷۹
۴۱	هجرت مسلمانان به حبشه	۸۱
۴۲	هجرت مسلمانان به یثرب (مدینه)	۸۳
۴۳	تعلیمات و هدایات حضرت محمد <small>صلی الله علیه و آله</small> در مدینه منوره	۸۵
۴۴	فتح مکه و رحلت حضرت محمد <small>صلی الله علیه و آله</small>	۸۷
۴۵	اسلام و تحولات در جزیره العرب	۸۹
۴۶	خلافت ابوبکر صدیق <small>رضی الله عنه</small>	۹۱

فصل اول

اهداف فصل:

- با کشور عزیز ما آشنا شوند.
- مفهوم نیاز جامعه به دولت را بدانند.
- با ولایات کشور آشنایی پیدا نمایند.
- نقش قانون اساسی را در تامین نظم جامعه تشریح کرده بتوانند.
- افتخارات تاریخی افغانستان را بیان کرده بتوانند.
- درباره قوای سه گانه دولت توضیحات داده بتوانند
- ضرورت قانون را در جامعه درک کنند و به رعایت و تطبیق آن دلچسپی پیدا کنند.

درس اول

کشور ما

پرسش: به نظر شما، کشور ما در کدام براعظم موقعیت دارد؟

کشور عزیز ما افغانستان در جنوب آسیا موقعیت دارد. افغانستان با شش کشور، همسایه است که از شمال با جمهوری‌های تاجیکستان، ازبکستان و ترکمنستان، از غرب با جمهوری اسلامی ایران، از شمال شرق با جمهوری مردم چین و از جنوب و شرق با جمهوری اسلامی پاکستان که توسط خط

تحمیلی دیورند نشانی شده است سرحد مشترک دارد. مساحت کشور ما (۶۵۲۰۰۰) کیلو متر مربع و نفوس آن، در حدود سی میلیون نفر می باشد. افغانستان از نظر منابع طبیعی از کشورهای مهم و غنی جهان به شمار می رود. سرزمین ما مهد تمدن های متعدد است و مردم آن دارای تاریخ درخشان می باشند. آریانا، خراسان و افغانستان نام های تاریخی آن است. افغانستان از نظر موقعیت جغرافیایی در منطقه مهم تجارتي واقع است، که آسیای مرکزی را با آسیای جنوبی وصل می سازد. استفاده بهتر از این موقعیت مناسب، سبب توسعه تجارتي و بالا رفتن سطح اقتصاد کشور ما می شود.

در گروه ها، کشورهای همسایه افغانستان را در نقشه نشان داده و نام آن ها را بیان کنید.

- ۱- افغانستان با چند کشور، همسایه است؟
- ۲- مساحت کشور ما چند کیلومتر مربع است؟
- ۳- در شمال افغانستان کدام کشورها موقعیت دارند؟

نقشه افغانستان را در کتابچه های خود رسم کرده و موقعیت کشورهای همسایه را در آن نشان دهید.

نیاز جامعه به دولت

پرسش

چه فکر می‌کنید، چرا جامعه به دولت نیاز دارد؟

جامعه عبارت است از: مجموعهٔ انسان‌های که برای مدت طولانی در یک سرزمین مشترک زنده‌گی می‌کنند و باهم روابط منظم دینی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی دارند. مردمی که در یک کشور زنده‌گی می‌کنند، ملت نامیده می‌شوند.

جامعه برای تطبیق قانون، برقراری نظم، تأمین امنیت داخلی و خارجی، جلوگیری از انحرافات و کجروی‌ها، نیازمند دولت است. هر جامعه برای نظم بخشیدن به فعالیت‌های افراد و گروه‌ها به دولت احتیاج دارد. دولت

برای عرضه خدمات، تأمین امنیت و رفاه مردم، ادارات مختلفی را ایجاد می‌کند. هیچ دولتی نمی‌تواند بدون یک رئیس و رهبر شکل گیرد. این رهبر به نام پادشاه، سلطان و یا رئیس جمهور یاد می‌شود که در نظام‌های سیاسی مختلف، نام‌های متفاوتی به خود می‌گیرند.

دولت وظیفه دارد، که میان ادارات مختلف یک جامعه هماهنگی ایجاد کند، مانع تجاوز به مال، جان، ناموس و دین مردم شود و اگر کشوری به سرزمین تحت حاکمیت آن تجاوز کند، از آن دفاع نماید.

اگر در یک کشور دولت و نظام نباشد آن کشور به سوی هرج و مرج و بدبختی می‌رود.

پاسداری از دولت و نظام وظیفه هر فرد جامعه است.

در گروه‌ها راجع به اهمیت دولت و نظام بحث کنید.

- ۱- جامعه را تعریف کنید.
- ۲- چرا جامعه به دولت نیاز دارد؟
- ۳- وظایف دولت را بیان نمایید.

راجع به جامعه‌یی که در آن دولت وجود نداشته باشد، چند سطر در کتابچه‌های خود بنویسید.

قانون اساسی

پرسش

به نظر شما، موجودیت قانون در جامعه چه فایده دارد؟

قانون عبارت از مقرراتی است که دولت آن را ساخته و اعلان می کند، تا مردم برای امن و نظم جامعه آن را مراعات کنند. هر جامعه برای رعایت نظم و جلوگیری از بی نظمی، به قانون و مقررات نیاز دارد. دولت برای ایجاد هماهنگی بین ارگان‌های دولتی و موسسات، رعایت حقوق افراد، زنده‌گی مسالمت آمیز و آرام، قوانینی را وضع می کند. مهمترین قانون در یک کشور قانون اساسی آن است. طریقه و روش اداره کردن هر کشور در قانون اساسی آن مشخص شده است. همه قوانین جامعه از قانون اساسی الهام می گیرد، از اینرو قانون اساسی را به نام قانون مادر نیز یاد کرده اند. اولین قانون اساسی افغانستان در زمان شاه امان الله خان در سال ۱۳۰۳ هـ. ش. به نام (نظام نامه اساسی) در لویه جرگه پغمان تدوین و تصویب

شد. قانون دوم به نام اصولنامهٔ اساسی در زمان نادرشاه، قانون سوم در زمان محمد ظاهرشاه، قانون چهارم در دوران جمهوری محمد داؤد خان و قانون اساسی پنجم در زمان جمهوری دموکراتیک به اجرا گذاشته شدند.

قانون اساسی فعلی کشور ما به تاریخ ۱۴ جدی ۱۳۸۲ هـ.ش. از طرف لویه جرگهٔ قانون اساسی به تصویب رسید. قانون اساسی افغانستان یک مقدمه ۱۲ فصل و ۱۶۲ ماده دارد. در مادهٔ سوم قانون اساسی آمده است: (در افغانستان هیچ قانون نمی‌تواند مخالف معتقدات و احکام دین مقدس اسلام باشد.) که اسلامی بودن کشور را نشان می‌دهد.

هدف قانون اساسی تأمین سعادت، آسایش مردم، ایجاد نظم و حفظ جامعه از خطر هرج و مرج، حفظ حقوق افراد، جلوگیری از ظلم، پاسداری از آزادی‌ها و حفظ نظم اجتماعی است؛ بنابراین به همه افراد جامعه لازم است که قوانین را بدانند و مطابق با آن عمل نمایند؛ چرا که بی‌خبری از قانون عذر پنداشته نمی‌شود.

در گروه‌ها راجع به قانون اساسی بحث کنید.

۱- قانون اساسی چیست؟

۲- مهمترین قانون در یک کشور، کدام قانون است؟

۳- جامعه چرا به قانون ضرورت دارد؟

راجع به تاریخچهٔ قانون اساسی افغانستان در کتابچه‌های خود، چند سطر بنویسید.

دولت ما

پرسش

چه فکر می‌کنید، وظایف و صلاحیت‌های دولت چیست؟

نظام کشور ما جمهوری اسلامی است. اسلامی بودن و مردمی بودن دو خصوصیت مهم دولت ما می‌باشد. در نظام جمهوری اسلامی افغانستان، رفاه، ترقی و سعادت جامعه در روشنی احکام و دستورهای دین مبین اسلام و اراده مردم تأمین می‌شود.

دولت جمهوری اسلامی افغانستان متشکل از سه قوه ذیل است:
۱- قوه مقننه: برای کشور قانون می‌سازد و متشکل است، از ولسی جرگه و مشرانو جرگه.

۲- قوهٔ اجرائیه: مسؤولیت اجرا و تطبیق قوانین را بر عهده دارد و عبارت است از: حکومت و ادارات مستقل.

۳- قوهٔ قضائیه: متشکل از ستره محکمه و سایر محاکم میباشد که وظیفهٔ آن تأمین عدالت و حل و فصل منازعات است. رئیس جمهور در رأس دولت قرار داشته و از کار قوای سه گانه (مقننه، قضائیه و اجرائیه) نظارت می کند. وظایف و صلاحیت های هر قوه در قانون اساسی تعیین شده است.

ما، دولت خود را دوست داریم همیشه با آن همکاری نموده و از آن پشتیبانی می کنیم. همکاری و پشتیبانی مردم از دولت، باعث ترقی و پیشرفت کشور می شود.

فعالیت

در گروه ها راجع به قوهٔ سه گانه بحث کنید.

پاسخ دهید

- ۱- دولت ما چه خصوصیات دارد؟
- ۲- قوای سه گانه را نام ببرید؟
- ۳- قوهٔ مقننه چه وظیفه دارد؟

کارخانه گی

راجع به دولت ما یک مقاله در کتابچه های خود بنویسید.

شورای ملی

پرسش

به نظر شما، شورای ملی چه اهمیت دارد؟

شورای ملی قوهٔ مقننه یا قانونگذار بوده که مشتمل از دو مجلس ولسی جرگه و مشرانو جرگه می‌باشد. شورای ملی برای اولین بار در سال ۱۳۱۰هـ. ش. در دورهٔ سلطنت محمد نادرشاه تأسیس شد. اعضای شورای ملی افغانستان از طرف مردم و از طریق انتخابات برگزیده می‌شوند. وظیفهٔ شورای ملی، قانونگذاری، نظارت از قوهٔ اجراییه و نمایندگی از مردم است. شورای ملی به خاطر کار و فعالیت بهتر، متشکل از گروه‌های کاری است

که به نام کمیسیون‌ها یاد می‌شوند. هر عضو شورای ملی عضویت یکی از این کمیسیون‌های کاری را دارد. هر پیش نویس قوانین و سایر موضوعات نخست در کمیسیون مربوط مورد بحث قرار گرفته؛ سپس برای تصمیم نهایی به مجلس عمومی تقدیم می‌شود.

پارلمان یک رکن اساسی دولت و تمثیل کننده اداره مردم است. پارلمان علاوه بر قانونگزاری از استبداد نیز جلوگیری می‌کند.

در گروه‌ها راجع به وظایف شورای ملی بحث کنید.

- ۱- شورای ملی برای اولین بار در زمان کی و در کدام سال تأسیس شد؟
- ۲- صلاحیت‌های شورای ملی را بیان دارید
- ۳- وظیفه کمیسیون‌های شورای ملی چیست؟

در مورد ولسی جرگه چند سطر، در کتابچه خود بنویسید.

ولسی جرگه

پرسش

به نظر شما، وکلای مردم چگونه به ولسی جرگه راه پیدا می کنند؟

ولسی جرگه یکی از دو مجلس شورای ملی جمهوری اسلامی افغانستان است.

اعضای ولسی جرگه از (۳۴) ولایات کشور توسط رأی مردم برای پنج سال انتخاب می شوند.

ولسی جرگه دارای دو صدو پنجاه عضو است. به اساس قانون اساسی هر عضو ولسی جرگه باید سن (۲۵) را تکمیل کرده باشد.

برخی از صلاحیت‌های ولسی جرگه عبارت انداز:

- تصویب قوانین

- تصویب بودجه

- دادن رأی اعتماد به وزراء

- نظارت از کارهای حکومت

اعضای ولسی جرگه از میان خود رئیس، معاونان و منشی ولسی جرگه را انتخاب می‌کنند.

فیصله‌های ولسی جرگه با اکثریت آرا صورت می‌گیرد.

فعالیت

در گروه‌ها راجع به صلاحیت‌های ولسی جرگه بحث کنید.

پاسخ دهید

۱- اعضای ولسی جرگه برای چند سال انتخاب می‌شوند؟

۲- هیأت اداری ولسی جرگه چگونه انتخاب می‌شوند؟

۳- صلاحیت‌های مهم اعضای ولسی جرگه را بیان کنید.

کارخانه گی

راجع به صلاحیت‌های ولسی جرگه در کتابچه‌های خود، چند سطر بنویسید.

مشرانو جرگه

پرسش

چه فکر می‌کنید، چند عضو مشرانو جرگه انتصابی است؟

مشرانو جرگه یکی از دو مجلس شورای ملی جمهوری اسلامی افغانستان است. مشرانو جرگه مرکب از ۱۰۲ عضو می‌باشد، که دو ثلث آن انتخابی و یک ثلث آن انتصابی می‌باشد، طوری که یک ثلث از نمایندگان این مجلس، از بین اعضای شوراهای ولایات و یک ثلث از میان اعضای شورای ولسوالی‌های ولایات انتخاب شده و یک ثلث دیگر به شمول دو نفر از نمایندگان معلولین و دو نفر از نمایندگان کوچی‌ها را رئیس جمهور انتخاب

می‌کند. اعضای مشرانو جرگه برای کاندیدا شدن باید سن ۳۵ را تکمیل کرده باشند. نماینده‌گان مشرانو جرگه برای پنج سال انتخاب می‌شوند. مشرانو جرگه مانند ولسی جرگه دارای هیأت اداری می‌باشد. مشرانو جرگه به استثنای بعضی امور همان صلاحیت‌های ولسی جرگه را دارد. پیشنهاد طرح قانون از طرف دولت، نخست در ولسی جرگه و سپس در مشرانو جرگه تصویب می‌شود و پس از اجرای امضای رئیس جمهور قابل اجرا می‌شود. مشرانو جرگه هم، دارای کمیسیون‌های تخصصی می‌باشد. اگر مردم ما، به اشخاصی که با تقوا، وطندوست، با تجربه، دارای تحصیلات عالی که از طرف محکمه به جرایم ضد بشری و ضد حقوق مدنی محکوم نشده باشند، رأی بدهند؛ در آن صورت یک پارلمان قوی و نیرومند؛ قانون خوب، جامعه قانونمند و پیشرفته خواهیم داشت.

در گروه‌ها راجع به وظایف مشرانو جرگه بحث کنید.

- ۱- چند نفر از اعضای مشرانو جرگه انتخابی و چند آن انتصابی اند؟
- ۲- از ولایات و ولسوالی‌ها چند نفر به مشرانو جرگه انتخاب می‌شوند؟
- ۳- اعضای مشرانو جرگه چگونه به این مجلس راه می‌یابند؟

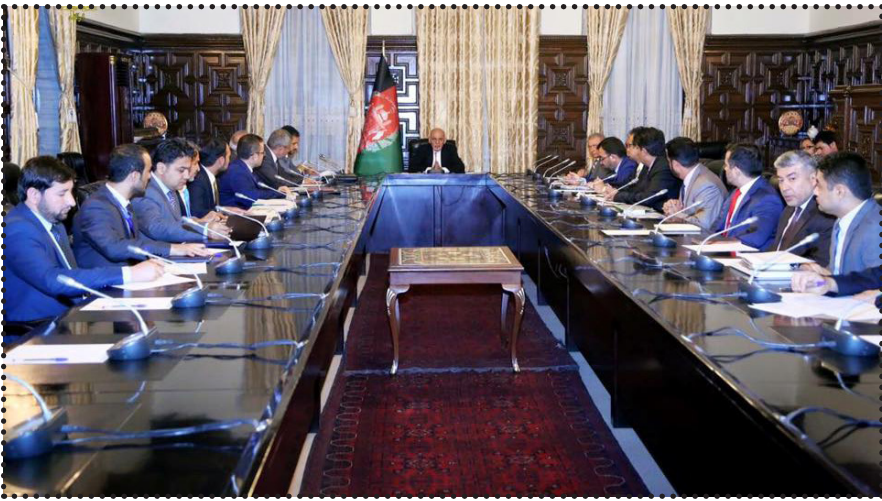

راجع به وظایف مشرانو جرگه در کتابچه‌های خود، چند سطر بنویسید.

قوهٔ اجرائیه

پرسش

به نظر شما، قوهٔ اجرائیه کدام وظایف را بر عهده دارد؟

قوهٔ اجرائیه یعنی حکومت، که متشکل از وزراً است و تحت ریاست رئیس جمهور اجرای وظیفه می نماید.

وزراً عضو حکومت می باشند و وظایف خود را مطابق احکام قانون اساسی، سایر قوانین و اسناد تقنینی انجام می دهند.

وزراً علاوه بر مسؤولیت وزیر بودن، منحیت اعضای کابینه، نزد رئیس جمهور و شورای ملی مسؤولیت دارند.

شرایط کاندیدای وزارت عبارت است از:

داشتن تابعیت افغانستان، داشتن تحصیلات عالی، تخصص و تجربه

کاری، شهرت نیک، اکمال سن (۳۵)، عدم محکومیت به جرایم ضد بشری و یا عدم محرومیت از حقوق مدنی.

برخی از وظایف و صلاحیت‌های قوهٔ اجراییه قرار ذیل است:
تعمیل احکام قانون اساسی و سایر قوانین و فیصله‌های قطعی محکمه، حفظ استقلال، دفاع از تمامیت ارضی، نگهداری و حفاظت از منافع و حیثیت افغانستان در جامعهٔ بین‌المللی، تأمین نظم و أمن عامه و از بین بردن هر نوع فساد.

اهمیت قوهٔ اجراییه در این است که رشد، ترقی و پیشرفت یک دولت پیش از این که به قوای دیگر مربوط باشد به این قوه مربوط می‌شود؛ زیرا شروع و ختم طرح‌ها و پلان‌های انکشافی همه مربوط به این قوه است.

در گروه‌ها راجع به قوهٔ اجراییه بحث کنید.

- ۱- مفهوم قوهٔ اجراییه را بیان دارید.
- ۲- وزیراً نزد کدام ارگان مسؤول اند؟
- ۳- چند شرایط کاندیدای وزارت را نام بگیرید؟

شرایط کاندیدا وزارت را خلاصه کرده، در کتابچه‌های خود بنویسید.

قوه قضايه

پرسش

به نظر شما، قوه قضايه، چه وظيفه دارد؟

قوه قضايه رکن مستقل دولت است و متشکل از ستره محکمه، محاکم استيناف و محاکم ابتدایيه می باشد، ستره محکمه در رأس قوه قضايه جمهوري اسلامي افغانستان قرار دارد.

قاضيان محاکم، که رسیده گی قضيه ها را بر عهده دارند، در جريان بررسی رویدادها، احکام قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند؛ بنابراین، نقش قاضيان در تأمین عدالت و تحکیم حاکمیت دولت بسیار با اهمیت و در عین زمان یک مسؤولیت سنگین است.

قاضی در اجراءات خود مستقل است و صرف تابع احکام قانون اساسی و

سایر قوانین می‌باشد. هیچ مرجعی حق ندارد. قاضی را تابع اوامر و دستورهای شخصی خود قرار داده، مجبور به اطاعت و پیروی از آن سازد.

قاضیان در اجرای وظیفه قضا، نمونه خوب و مثال عالی تطبیق‌کننده گان قانون و عدالت در جامعه تلقی می‌شوند.

در صورتی که اشخاص مسلکی، کار فهم، دلسوز، باتقوا، وطن‌دوست و دارای تحصیلات عالی، در مقام‌های بلند قضا، تقرر یابند، قوه قضاییه خوبی خواهیم داشت.

تأمین عدالت از مهمترین وظایف قوه قضاییه است.

در گروه‌ها راجع به قوه قضاییه بحث کنید.

۱- قوه قضاییه متشکل از کدام محاکم است؟

۲- قاضیان در بررسی قضیه‌ها از کدام قانون استفاده می‌کنند؟

۳- آیا قاضی در اجراءات خود مستقل است؟ در زمینه مختصراً معلومات دهید.

در مورد قوه قضاییه چند سطر، در کتابچه‌های خود بنویسید.

افتخارات افغانستان

پرسش

به نظر شما، افغانستان دارای چه افتخاراتی است؟

کشور عزیز ما افغانستان از جایگاه خاصی در میان کشورهای دنیا برخوردار است. از نظر موقعیت جغرافیایی، افغانستان در قلب آسیا موقعیت دارد و جنوب آسیا را با مرکز آن وصل می‌کند.

از دید تاریخی، مردم افغانستان با پیشینه تاریخی کهن، نقش مهمی در تمدن‌های بشری، خصوصاً تمدن اسلامی ایفا کرده‌اند.

سرزمین افغانستان مهد پرورش هزاران عالم، دانشمند، ادیب و شخصیت‌های بارزی است، که هر کدام در بخش‌های مختلف کارنامه‌های بزرگی را انجام داده‌اند؛ مثلاً: نعمان بن ثابت (امام ابوحنیفه (رح))، امام ابن حبان بستی، سلطان محمود غزنوی، ابوریحان البیرونی، سنایی غزنوی، شیخ الاسلام عبدالله انصاری هروی، مولانا جلال الدین محمد بلخی، گوهرشاد بیگم،

کمال الدین بهزاد، امیرعلی شیرنوایی، مولانا عبدالرحمن جامی، حاجی میرویس خان هوتک، احمد شاه بابا، پیر روشن، سیدجمال الدین افغانی، فیض محمد کاتب، محمود طرزی و صدها عالم و ادیب دیگر از افتخارات تاریخی وطن عزیز ما به شمار می آیند.

از افتخارات دیگر مردم ما این است که در طول تاریخ زنجیر اسارت و غلامی بیگانه‌گان را قبول نکرده و با قربانی جان و مال آزادی خویش را حفظ کرده اند.

ما با داشتن کشوری چون افغانستان، به خود می‌بالیم و کوشش می‌کنیم تا افتخارات تاریخی مان را حفظ نموده و با کارنامه‌های بزرگ بر این افتخارات بیفزاییم.

در گروه‌ها راجع به افتخارات افغانستان بحث کنید.

- ۱- افغانستان در ردیف کشورهای جهان از کدام جایگاه برخوردار است؟
- ۲- مردم افغانستان در کدام تمدن، نقش بارز دارند؟
- ۳- مردم ما، دارای کدام افتخارات بزرگ هستند؟

راجع به شخصیت‌های بارز افغانستان مقاله در کتابچه‌های تان بنویسید.

ولایات کشور ما

پرسش

به نظر شما، افغانستان چند ولایت دارد؟

کشور ما افغانستان به ۳۴

ولایت تقسیم شده و پایتخت

آن شهر کابل است. هر ولایت

چندین ولسوالی دارد. تعداد

مجموعی ولسوالی ها به ۳۶۴

می رسد.

نام ولایات کشور به ترتیب حروف الفباء

شماره	نام ولایت	مرکز ولایت
۱	ارزگان	ترینکوت
۲	بادغیس	قلعه نو
۳	بامیان	بامیان
۴	بدخشان	فیض آباد
۵	بغلان	پلخمري
۶	بلخ	مزار شريف
۷	پروان	چاریکار
۸	پکتیا	گردیز
۹	پکتیکا	شرون
۱۰	پنجشیر	بازارک
۱۱	تخار	تالقان
۱۲	جوزجان	شبرغان

خوست	خوست	۱۳
نیلی	دایکندی	۱۴
قلات	زابل	۱۵
سرپل	سرپل	۱۶
ایبک	سمنگان	۱۷
غزنی	غزنی	۱۸
فیروز کوه (چغچران)	غور	۱۹
میمنه	فاریاب	۲۰
فراه	فراه	۲۱
کندهار	کندهار	۲۲
کابل	کابل	۲۳
محمود راقی	کاپیسا	۲۴
اسعدآباد	کنر	۲۵
مهترلام	لغمان	۲۶
پل علم	لوگر	۲۷
میدان شهر	میدان وردک	۲۸
جلال آباد	ننګرهار	۲۹
پارون	نورستان	۳۰
زرنج	نیمروز	۳۱
هرات	هرات	۳۲
لشکرگاه	هلمند	۳۳
		۳۴

در گروه‌ها، ولایات افغانستان را نام گرفته و در نقشه نشان دهید.

- ۱- افغانستان به چند ولایت تقسیم شده است؟
- ۲- تعداد ولسوالی‌های کشور، چند است؟
- ۳- نام ولایات همجوار خود را روی نقشه نشان دهید.

از روی نقشه افغانستان، نقشه ولایت خود را در کتابچه‌های تان رسم کنید.

فصل دوم: کشورهای همسایه

اهداف فصل:

- با دولت جمهوری اسلامی پاکستان آشنا شوند.
- دولت جمهوری اسلامی ایران را بشناسند.
- چهار سمت تاجکستان را در نقشه نشان داده بتوانند.
- محصولات مهم جمهوری ازبکستان را نام گرفته بتوانند.
- جمهوری ترکمنستان را در نقشه نشان داده، راجع به مساحت و نفوس آن توضیحات داده بتوانند.
- با کشورهای همسایه بیشتر آشنا شده و روحیه نوع دوستی و همدیگر پذیری در ایشان تقویت یابد.

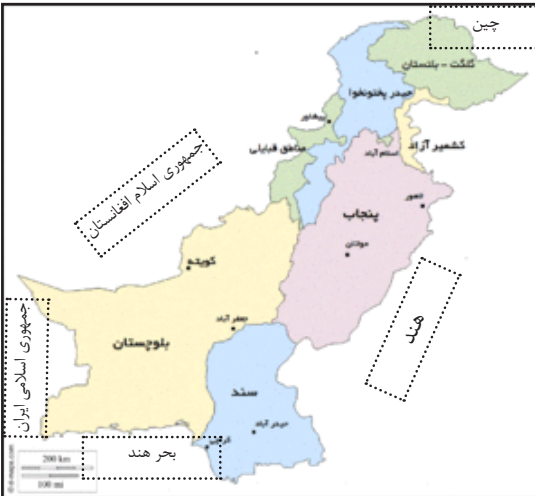
درس دوازدهم

جمهوری اسلامی پاکستان

پرسش: به فکر شما، در سمت‌های جنوب و شرق افغانستان، کدام کشور موقعیت دارد؟

جمهوری اسلامی پاکستان در نیم کره شمالی موقعیت دارد و از جمله کشورهای جنوب قاره آسیا می‌باشد.

پاکستان در جنوب و شرق کشور ما توسط خط تحمیلی دیورند جدا شده است، که از شمال با کشور چین، از شرق با کشور هند، از غرب با جمهوری اسلامی ایران، از غرب و شمال با افغانستان و از جنوب با بحر هند مرز مشترک دارد.

موقعیت مناسب این کشور در ساحل بحر هند باعث آن شده که بیشترین اموال تجارتي کشور ما نیز از طریق بندر کراچی پاکستان صادر و وارد شود.

مساحت پاکستان ۷۹۶۰۰۰ کیلومتر مربع است و نفوس آن در سال ۲۰۱۲م. حدود ۱۹۹ میلیون نفر که اکثریت آن را مسلمانان تشکیل می‌دهد، تثبیت شده بود.

طرز حکومت آن جمهوری اسلامی است و از چهار ایالت به نام‌های پنجاب، سند، پستونخوا و بلوچستان تشکیل شده است. زبان رسمی آن اردو و انگلیسی

است، دیگر زبان‌های آن پنجابی، سندی، پشتو و بلوچی می‌باشد. پایتخت کشور پاکستان شهر اسلام آباد و شهرهای مهم آن پشاور، کراچی، لاهور، راولپندی، حیدرآباد، فیصل‌آباد و غیره می‌باشد. اقلیم کشور پاکستان در بیشتر نواحی ساحلی بحر هند، گرم و مرطوب، در مناطق شمال کشور معتدل و در نواحی مرکزی صحرائی، گرم و خشک است. زراعت مهمترین فعالیت اقتصادی مردم پاکستان است. در مناطق حاصلخیز این کشور گندم، برنج، پنبه و دیگر نباتات کشت می‌شود. کشور پاکستان از نظر معادن غنی می‌باشد. که مهمترین آن آهن، زغال سنگ و ذخایر گاز طبیعی است. در این کشور کارخانه‌های متعدد ریسنده‌گی، بافنده‌گی، صنایع تولید کود کیمیایی، ماشین‌آلات و غیره وجود دارد، که مقداری از این تولیدات به کشورهای دیگر نیز صادر می‌شود و از خارج نفت، فولاد، مواد کیمیایی، ماشین‌آلات زراعتی و غیره مورد ضرورت را وارد می‌کند. مشهورترین کوه آن همالیا و مشهورترین دریای آن سند است که از کوه همالیا سرچشمه گرفته و به بحر هند می‌ریزد. واحد پولی آن روپیه پاکستانی است. کشور پاکستان در سال ۱۹۴۷ م. مطابق با ۱۳۲۶ هـ. ش. از هند به عنوان یک کشور اسلامی جدا شده و استقلال خود را حاصل کرد.

در گروه‌ها جدول زیر را در کتابچه‌های تان تکمیل کنید:

موقعیت پاکستان	پایتخت	تاریخ استقلال	مهمترین شهرهای آن	واحد پولی	محصولات زراعتی

- ۱- کشور پاکستان در کدام قسمت قاره آسیا واقع است ؟
- ۲- دین اکثریت مردم پاکستان چیست؟
- ۳- در پاکستان مردم به کدام زبان‌ها بیشتر صحبت می‌کنند؟

نقشه پاکستان را به دقت دیده و نام مهمترین شهرهای آن را، در کتابچه‌های تان بنویسید.

خرما و پسته می‌باشد. در کشور ایران انواع ذخایر و معادنی چون: نفت، گاز، آهن، ذغال سنگ، مس، فیروزه و غیره وجود دارد؛ همچنین، صنایع نفت، ذوب آهن، صنایع کیمیایی، موتورسازی، ماشین آلات زراعتی، نساجی، فرش‌های دست بافت، بوت دوزی، یخچال سازی و تولید کاغذ در این کشور توسعه یافته است، که مقداری از این تولیدات به خارج نیز صادر می‌شود و از خارج وسایط نقلیه، ماشین آلات و غیره اموال ضروری را وارد می‌کند. مشهورترین کوه‌های آن زاگروس و البرز و مشهورترین دریای آن کارون که از کوه زاگروس سرچشمه گرفته و به آبهای مشترک دریاهای دجله و فرات (شط‌العرب) می‌ریزد می‌باشد. آب و هوای کشور ایران در مناطق ساحلی بحیرهٔ کسپین مرطوب و دارای باران کافی است؛ اما قسمت‌های مرکزی آن، اقلیم صحرائی دارد. کشورما با جمهوری اسلامی ایران روابط دوستانهٔ دینی، زبانی، فرهنگی، اقتصادی و تجارتي دارد. اموال صادراتی و وارداتی کشورما از طریق بندرهای کشور ایران نیز صورت می‌گیرد.

فعالیت

در گروه‌ها جدول ذیل را در کتابچه‌های تان تکمیل کنید:

موقعیت ایران	پایتخت	دین	زبان	شهرهای مشهور	دریاهای مشهور	صنایع

پاسخ دهید

- ۱- شهرهای بزرگ ایران کدام‌ها اند؟
- ۲- حاصلات زراعتی ایران را نام ببرید.
- ۳- چرا کشور ایران از جملهٔ کشورهای صادر کنندهٔ نفت و گاز در جهان است؟

کارخانه گی

نقشهٔ کشور ایران را به دقت دیده، نام شهرهای بزرگ آن را، در کتابچه‌های خود بنویسید.

جمهوری تاجکستان

پرسش

به نقشه نگاه کنید، در سمت غرب تاجکستان کدام کشور موقعیت دارد؟

جمهوری تاجکستان یکی از کشورهای آسیای میانه بوده و مانند کشورما کوهستانی و محاط به خشکه است و به طرف شمال کشور ما موقعیت دارد. این کشور از شمال با جمهوری قرغزستان، از شرق با جمهوری خلق چین، از شمال جمهوری تاجکستان با سقوط و فروپاشی اتحاد شوروی سابق در

سال ۱۳۷۰ هـ. ش. مانند سایر جمهوری‌ها استقلال خود را حاصل نمود. مساحت تاجکستان (۱۴۳۱۰۰) کیلومتر مربع و نفوس آن در سال ۲۰۱۴م. در حدود هشت میلیون نفر تثبیت شده بود. دین آن اسلام و ۹۰ درصد نفوس آن مسلمان بوده و به زبان‌های فارسی و روسی صحبت می‌نمایند. پایتخت این کشور شهر دوشنبه و شهرهای مشهور آن خجند، کولاب و قرغان تپه است. کشور تاجکستان بارنده‌گی فراوان دارد. بیشتر بارنده‌گی‌ها، در مناطق کوهستانی و در نواحی غربی کشور صورت می‌گیرد و متباقی، مناطق اقلیم خشک دارد؛ یعنی در زمستان سرد و در تابستان گرم و خشک می‌باشد. مهمترین معادن تاجکستان زغال‌سنگ، آلومینیم، سرب، طلا و آهن است و مهمترین صنایع و تولیدات آن منسوجات، مواد کیمیایی و برق می‌باشد.

بیشترین صادرات آن المونیم، پنبه و برق و واردات آن نفت، گاز طبیعی، غله‌ها و غیره اموال مورد ضرورت است. محصولات زراعتی، تاجکستان عبارت‌اند از: گندم، برنج، سبزی‌ها، پنبه، انواع میوه‌ها و غیره.

مشهورترین دریاها آن سیردریا (سیحون)، آمو دریا (جیحون)، سرخ آب و غیره می‌باشد. مشهورترین کوه‌های تاجکستان در شمال زرافشان، آلائی و ترکستان و در جنوب سطح مرتفع پامیر است. کشور ما با جمهوری تاجکستان روابط دوستانه دینی، زبانی، فرهنگی، اقتصادی و تجارتي دارد. روابط تجارتي کشور ما با تاجکستان از طریق شیرخان بندر صورت می‌گیرد.

در گروه‌ها جدول ذیل را در کتابچه‌های تان تکمیل کنید:

موقعیت تاجکستان	پایتخت	دین	زبان	شهرهای مشهور	دریا‌های مشهور	صنایع

- ۱- تاجکستان چه وقت استقلال خود را به دست آورد؟
- ۲- حدوداً چند کشور تاجکستان را بگویید.
- ۳- تولیدات زراعتی کشور تاجکستان را نام بگیرید.

نقشه کشور تاجکستان را به دقت دیده، نام شهرهای بزرگ آن را، در کتابچه‌های خود بنویسید.

جمهوری ازبکستان

پرسش

چه فکر می‌کنید، ازبکستان در کدام قسمت آسیا در کدام سمت کشور ما موقعیت دارد؟

جمهوری ازبکستان از جمله کشورهای آسیای میانه بوده که در شمال کشور ما موقعیت دارد. از شمال و غرب با جمهوری قزاقستان، از جنوب با جمهوری‌های افغانستان و ترکمنستان، از شرق با جمهوری‌های تاجکستان و قرغزستان همسرحد می‌باشد.

این کشور در سال ۱۳۷۰ هـ.ش. بعد از فروپاشی شوروی سابق، استقلال خود را به دست آورد. مساحت آن (۴۴۷۴۰۰) کیلومتر مربع و نفوس آن در حدود بیست و شش میلیون نفر می‌باشد. نوع حکومت آن جمهوری است. پایتخت ازبکستان شهر تاشکند و شهرهای مشهور آن: سمرقند، بخارا و اورگنج است. مردم این کشور ازبک هستند و زبان رسمی آن ازبکی و به زبان‌های فارسی و روسی نیز صحبت می‌کنند اکثریت مردم این کشور مسلمان اند. اقلیم کشور ازبکستان خشک است، زمستان آن کوتاه و تابستان آن طولانی،

گرم و خشک می‌باشد. در شرق این کشور کوه‌های مرتفع و در غرب و نواحی مرکزی آن دشت‌های وسیع وجود دارد. مشهورترین دریا‌های آن آمو و سیر دریا است که در جهیل ارال می‌ریزد.

کشت پنبه و شالی و پرورش کرم ابریشم در این کشور زیاد توسعه نموده و یکی از بزرگترین تولیدکننده‌گان پنبه در جهان می‌باشد، صنایع فولادسازی، نساجی، سامان آلات برقی و غذایی نیز در این کشور پیشرفت کرده است. مهمترین معادن و ذخایر طبیعی آن زغال‌سنگ، طلا، مس، یورانیوم، نفت و گاز طبیعی می‌باشد.

مهمترین صادرات آن پنبه، طلا، پارچه‌های نخی و ابریشمی، انرژی برق، کود معدنی، محصولات غذایی، ماشین آلات و غیره است. واردات آن ماشین آلات، محصولات فلزی، غذایی، کیمیایی و غیره اشیای ضروری می‌باشد. کشور ما با جمهوری ازبکستان روابط دوستانه دینی، زبانی، فرهنگی، اقتصادی و تجارتي دارد. روابط تجارتي کشور ما با ازبکستان از طریق بندر حیرتان صورت می‌گیرد.

در گروه‌ها جدول ذیل را در کتابچه‌های تان تکمیل کنید:

موقعیت ازبکستان	پایتخت	دین	زبان	شهرهای مشهور	دریا‌های مشهور	محصولات زراعتی

- ۱- چرا کشور ازبکستان به کشورهای دیگر پنبه صادر می‌کند؟
- ۲- در جمهوری ازبکستان کدام نوع صنایع پیشرفت نموده است؟ نام بگیرید.
- ۳- جمهوری ازبکستان چه وقت به استقلال خود رسید؟

نقشه ازبکستان را به دقت دیده و شهرهای بزرگ آن را، در کتابچه‌های خود بنویسید.

جمهوری ترکمنستان

پرسش

چه فکر می‌کنید، جمهوری ترکمنستان در کدام سمت کشور ما قرار دارد؟

جمهوری ترکمنستان از جمله کشورهای آسیای میانه بوده که در سمت شمال کشورما موقعیت دارد. این کشور از شمال شرق با ازبکستان، از شرق با قزاقستان، از جنوب شرق با افغانستان و از جنوب غرب با ایران همسرحد است.

کشور ترکمنستان نیز در سال ۱۳۷۰ ه.ش. از اتحاد جماهیر شوروی سابق، استقلال خود را حاصل کرد. مساحت این کشور (۴۸۸۱۰۰) کیلومتر مربع است و نفوس آن حدود پنج میلیون نفر می‌باشد. اکثریت مردم این کشور به زبان‌های ترکمنی و روسی صحبت می‌کنند. پایتخت آن شهر عشق آباد بوده و شهرهای بزرگ آن ترکمن آباد (چارجو)، مرو، ترکمن باشی و غیره است.

اقلیم کشور ترکمنستان صحرایی بوده و ۹۰ درصد خاک آن را بیابان قراقرم در بر گرفته است، اندازه بارنده گی در جنوب این کشور در حدود ۴۰۰ میلی متر و در شمال از ۸۰ میلی متر تجاوز نمی‌کند. کشور ترکمنستان دارای دشت‌های هموار و غیر قابل کشت می‌باشد. به همین سبب، خشکترین سرزمین آسیای مرکزی محسوب می‌شود. مشهورترین دریا‌های آن مرغاب، هریرود (تجن) و

آمو دریا می‌باشد. بخشی از آب دریای آمو را توسط کانال ترکمن‌باشی (آب دریای آمو را به دریا‌های مرغاب و هریرود وصل نموده) به قسمت جنوبی کشور انتقال یافته و کشتزارهای وسیع پنبه را در آن به وجود آورده است. مردم این کشور مسلمان هستند. شغل بیشتر مردم ترکمنستان زراعت و مالداري است و از نظر تولید پنبه در جهان معروف اند. قالین‌بافی مهمترین صنایع دستی این کشور می‌باشد. ترکمنستان دارای ذخایر نفت و گاز طبیعی است.

مهمترین کالاهای صادراتی این کشور پنبه، پارچه‌های نخی، قالین، نفت و گاز طبیعی، محصولات کیمیایی، برق، پنبه، منسوجات و محصولات حیوانی می‌باشد. واردات آن ماشین‌آلات و تجهیزات، صنایع نفت و گاز، نساجی، مواد کیمیایی و غذایی است.

کشورما با جمهوری ترکمنستان روابط دوستانه دینی، زبانی، فرهنگی، اقتصادی و تجارتي دارد. روابط تجارتي کشورما با ترکمنستان از طریق بندرهای اقینه و تورغندی صورت می‌گیرد.

در گروه‌ها جدول ذیل را در کتابچه‌های تان تکمیل کنید:

موقعیت ترکمنستان	پایتخت	دین	زبان	شهرهای مشهور	دریا‌های مشهور	محصولات زراعتی

- ۱- شغل بیشتر مردم ترکمنستان چیست؟
- ۲- صادرات کشور ترکمنستان را نام بگیرید.
- ۳- مشهورترین دریا‌های کشور ترکمنستان کدام‌ها اند؟

نقشه ترکمنستان را به دقت دیده و شهرهای بزرگ آن را در کتابچه‌های تان بنویسید.

جمهوری خلق چین

پرسش

به نقشه ببینید و کشورهای همسایه چین را پیدا کنید.

جمهوری چین در شرق قاره آسیا و در غرب بحرالکاهل با مساحت (۹۵۷۲۹۰۰) کیلومتر مربع وسیعترین کشور قاره آسیا و سومین کشور جهان است. چین همسایه شمال شرقی ما بوده و در منطقه واخان، با کشور ما همسرحد می باشد.

چین از شمال با مغولستان، از شمال شرق با روسیه، از شرق با کوریای شمالی، بحیره زرد، بحیره چین شرقی، از جنوب با بحیره چین جنوبی و کشور ویتنام، لائوس، میانمار(برما)، هند، بوتان، نیپال، از غرب با هند، پاکستان، افغانستان، تاجکستان، قرغزستان و از شمال غرب با کشور قزاقستان محدود است.

کشور چین در سال ۲۰۱۱ م. با داشتن یک میلیارد و سه صد و پنجاه میلیون نفوس پرجمعیت ترین کشور جهان بود. ادیان مردم چین بودیزم، کنفوسیوس، اسلام و غیره می باشد در ایالت سکیانگ اکثریت نفوسش را مسلمانان تشکیل می دهد. پایتخت چین پیکینگ (بیجنگ) و مشهورترین شهرهای آن شانگهای، چنگتو، هاربین، هانگ کنگ و غیره است.

زبان رسمی این کشور چینیایی است. محصولات زراعتی آن برنج، گندم، جو، پنبه، لبلبو و غیره بوده و مهمترین معادن و ذخایر طبیعی آن زغال سنگ، نفت، گاز طبیعی، آهن، بوکسیت(المونیم)، قلعی، منگنیز، جست و غیره می باشد؛ همچنان صنایع

موترسازی، کشتی‌سازی، منسوجات، ماشین‌آلات زراعتی، وسایل الکترونیکی، پلاستیکی و غیره نیز در این کشور رونق خوبی یافته است که محصولات گوناگون آن تقریباً به تمام کشورهای جهان صادر می‌شود. مهمترین صادرات آن وسایل الکترونیکی، ماشین‌آلات و تجهیزات، لباس‌ها، بوت‌ها، مواد نفتی، پلاستیک‌باب، فولاد، چینی باب و غیره می‌باشد. واردات آن عبارت است از: تکنالوژی پیشرفته، ماشین‌آلات الکترونیکی، مواد خام صنعتی، نفت و غیره می‌باشد.

اقلیم کشور چین بنابر وسعت و به سبب مناطق دور و نزدیک از بحر، متنوع می‌باشد. قسمت‌های شمالی این کشور در زمستان سرد و در تابستان معتدل و جنوب آن در زمستان معتدل و تابستان آن گرم طولانی و مرطوب می‌باشد. اقلیم قسمت شرقی چین بحری، گرم و مرطوب و قسمت‌های غربی آن خشک است. طولترین دریاها چین، یانگ‌تسه کیانگ، هوانگهو (دریای زرد)، امور و غیره است. مشهورترین کوه‌های آن همالیا، کون لون، تیان‌شان و غیره می‌باشد. روابط کشور ما با جمهوری چین دوستانه می‌باشد. از افغانستان به کشور چین پنبه، پشم، پوست، میوه خشک صادر شده و از آن کشور چای، منسوجات، مواد تعمیراتی، رادیو، تلویزیون، کامپیوتر، ماشین‌آلات و غیره وارد می‌شود.

فعالیت

در گروه‌ها جدول ذیل را در کتابچه‌های تان تکمیل کنید:

چین در کدام سمت کشور واقع است	پایتخت	محصولات زراعتی	زبان	شهرهای مشهور	دریاها مشهور	اشیایی که از چین به کشور ما وارد می‌شود.

پاسخ دهید

- ۱- آب و هوای چین در زمستان چگونه است؟
- ۲- کدام اجناس از کشور ما به چین صادر می‌شود؟
- ۳- کدام اجناس را ما از کشور چین وارد می‌کنیم؟

کارخانه‌گی

نقشه چین را به دقت دیده و شهرهای بزرگ آن را، در کتابچه‌های خود بنویسید.

فصل سوم: صلح و وحدت ملی

اهداف فصل:

- مفهوم وحدت ملی را بفهمند.
- ارتباط صلح با امنیت را بدانند.
- مفهوم اخلاق رسانه‌یی را بدانند.
- راه‌های حفاظت ملکیت‌ها را تشریح کرده بتوانند
- حقوق اطفال را توضیح کرده بتوانند
- کرامت انسان را احترام کرده و به رعایت کردن قانون علاقه مند شوند.

درس هجدهم

وحدت ملی

پرسش: به نظر شما، چرا مردم یک کشور، به وحدت ملی ضرورت دارند؟

وحدت ملی، اتحاد و یکپارچه‌گی مردم یک جامعه را گویند، که در رویدادهای ملی و دفاع از کشور و دولت باهم متحد باشند. دین اسلام اساس وحدت ملی مردم افغانستان است. خداوند (جَلَّ جَلَالُهُ) مسلمانان را به وحدت و دوری از اختلاف و تفرقه امر فرموده است. وحدت میان مردم از

خصوصیت‌های یک جامعه خوب است. ما همه مسلمان هستیم به خدای واحد عقیده داریم، پیامبر و کتاب آسمانی و قبله واحد داریم. از اینرو باید با یکدیگر متحد و برادروار زنده‌گی کنیم و در آبادی و ترقی وطن خود بکوشیم. وحدت ملی نیاز مردم ما است. با وحدت و صلح، امنیت در کشور تأمین می‌شود و در فضای آرام زمینه‌های تعلیم، کار و رفاه برای مردم مساعد می‌شود.

در گروه‌ها راجع به اهمیت وحدت ملی بحث کنید.

۱- وحدت ملی چیست؟

۲- خداوند (جَلَّ جَلَالُهُ) مسلمانان را به چه امر فرموده است؟

۳- وحدت ملی در جامعه چه فایده دارد؟

راجع به فایده‌های وحدت ملی چند سطر، در کتابچه‌های خود بنویسید.

صلح و امنیت

پرسش

به نظر شما، آیا صلح بدون امنیت امکان دارد؟

امنیت در فضای صلح به وجود می‌آید. تنها در جامعه‌ای که صلح برقرار است و مردم در آن با هم زنده‌گی مسالمت‌آمیز دارند، امکان برقراری امنیت وجود دارد. پس صلح و امنیت پهلوی هم قرار دارند. در سایه صلح و امنیت کرامت انسانی حفظ شده، حقوق انسان‌ها به دست می‌آید و عدالت در جامعه برقرار می‌شود؛ بنابراین صلح فضای آرام جامعه است که در آن مصونیت، عدالت و آزادی از طریق همکاری افراد جامعه تأمین می‌شود.

معنای مصونیت در أمن بودن است؛ یعنی هرگاه مصونیت نباشد، زنده‌گی انسان به خطر مواجه می‌شود.

عدالت، عبارت از عدل و انصاف است. پس زمانی که عدل و انصاف موجود باشد، روابط انسان‌ها خوب بوده، با هم همکاری می‌کنند و مساوات بین ایشان ایجاد می‌شود.

آزادی، عبارت از آزاد بودن در کارها است. آزادی باید داخل یک چوکات اسلام و قانون باشد، تا باعث اخلال دیگران نشود.

بسیاری از جنایات، هرج و مرج، ناأمنی و بی‌عدالتی‌ها از عدم وجود صلح به میان می‌آید. در فضای صلح، جوانان کشور به تحصیل و پیشرفت علمی دسترسی پیدا می‌کنند، برقراری حق و عدالت در جامعه نیز نیازمند صلح و امنیت است.

در گروه‌ها راجع به صلح و امنیت بحث کنید.

- ۱- صلح و امنیت با هم چه ارتباط دارند؟
- ۲- صلح چیست؟
- ۳- مصونیت چیست؟

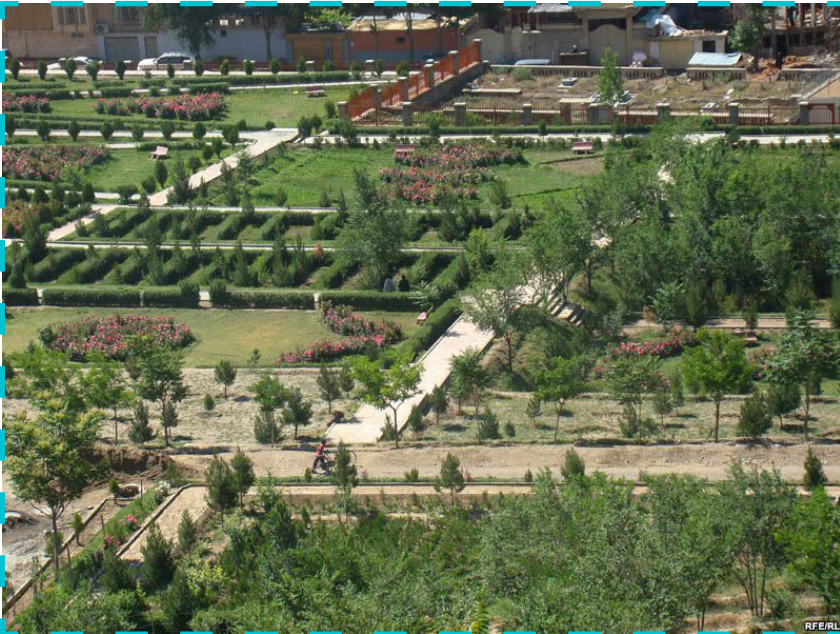

راجع به اهمیت صلح چند سطر، در کتابچه‌های تان بنویسید.

ملکیت عامه

پرسش

به نظر شما، ملکیت عامه به چه چیزها گفته می‌شود؟

ملکیت عامه شامل زمین، کوه‌ها، دشت‌ها، جنگل‌ها، فارم‌های دولتی، پارک‌ها، سرک‌ها، معادن و ذخایر طبیعی، فابریکه‌ها و تأسیسات دولتی، مؤسسات تعلیمی و خدماتی، آثار باستانی و غیره می‌باشد. آثار باستانی جزء مهمی از دارایی‌های فرهنگ و افتخارات ملی و یادگارهای اجداد هر ملت است. هیچ کس حق ندارد آثار تاریخی و باستانی کشور از قبیل: بناها، برج‌ها، منارها و غیره را تخریب و نابود سازد. شریعت اسلام و قوانین دولت

به هیچ کسی حق نمی‌دهد، زمین‌های را که متعلق به همه ملت است، غصب کند. توزیع خانه‌ها و زمین برای مردم، در مرکز و ولایات توسط دولت مطابق قانون و پلان‌های شهری صورت می‌گیرد. کسی حق ندارد که ملکیت‌های عامه را غصب کرده برای نفع شخصی از آن استفاده کند. ما باید به ملکیت عامه احترام قایل شده، از آن محافظت کنیم. از غصب، تخریب و استفاده شخصی از آن خود داری نماییم.

به گروه‌ها تقسیم شده راجع به ملکیت عامه بحث کنید.

- ۱- ملکیت عامه شامل کدام چیزها می‌شود؟
- ۲- وظیفه دولت در مورد غاصبان چیست؟
- ۳- آیا آثار باستانی شامل ملکیت عامه می‌شود؟

مسئولیت ما در قبال غاصبان چیست؟ در این باره چند سطر، در کتابچه‌های خود بنویسید.

اخلاق رسانه‌یی

پرسش

به نظر شما، اخلاق رسانه‌یی، چه اهمیت دارد؟

اخبار، مجله، روزنامه، رادیو، تلویزیون، اینترنت و غیره را رسانه می‌گویند. رسانه وسیله انتقال پیام، معلومات و اطلاعات است.

رسانه‌ها تاثیر زیاد بر افکار مردم جهان گذاشته و در بهبود و اصلاح جوامع نقش عمده دارند. آداب و ارزش‌های را که یک رسانه باید در نشرات خود مراعات کند اخلاق رسانه‌یی می‌گویند. موضوعاتی که در اخلاق رسانه‌ها باید مراعات شود عبارت اند از: درست بودن، معلومات و اخبار، توازن، امانت و پرهیز از ضدیت با ارزش‌های اسلامی و منافع ملی. رسانه‌های کشور باید تلاش نمایند تا از نشر مطالب زیر خود داری کنند:

• مطالبی که مغایر با احکام دین مقدس اسلام و توهین به سایر ادیان و مذاهب باشد.

• نشر مطالبی که موجب بی حرمتی، تحقیر، توهین و تهمت به اشخاص شود.
تبلیغ خشونت، جنگ و سایر مواردی که مخالف احکام و ارزش‌های دین اسلام، احکام قانون اساسی بوده و یا قانون جزا، آن را جرم دانسته باشد.
• نشر و پخش برنامه‌های که به سلامت اخلاقی افراد جامعه خصوصاً اطفال و نوجوانان آسیب می‌رساند.

وظیفه رسانه‌های کشور ما، به خصوص تلویزیون، شبکه کیبلی، اینترنت و غیره است؛ تا موضوعاتی را نشر و تبلیغ نمایند که همبسته‌گی اسلامی و ملی، اخلاق نیکو و رعایت حقوق دیگران را تشویق کند. وحدت و اتحاد را میان مردم و ملت‌ها ایجاد کرده، ذهنیت مردم را برای همکاری، صلح و ترقی روشن سازد. جوانان را به تعلیم و تربیت و تحصیلات عالی تشویق کنند تا کشور ما به مدارج عالی ترقی برسد.

ما باید از موضوعات و برنامه‌های مفید و علمی رسانه‌ها استفاده کنیم.

در گروه‌ها راجع به اخلاق رسانه‌یی بحث کنید.

۱- رسانه چیست؟

۲- کدام موضوعات اخلاق رسانه‌یی را تشکیل می‌دهد؟

۳- رسانه‌ها باید کدام مطالب را نشر نکنند؟

رسانه‌ها چه اهمیت دارند؟ در مورد چند سطر، در کتابچه‌های خود بنویسید.

کرامت انسان

پرسش

به نظر شما، کرامت انسان چیست؟

انسان دارای حرمت است و حق دارد در جامعه محترمانه زنده‌گی کند و کسی حق ندارد با گفتار و کردار خویش حیثیت او را پایمال کند. انسان‌ها چه زن باشند یا مرد، پیر باشند یا جوان، فقیر باشند یا غنی، معلول باشند یا تندرست، همه قابل احترام اند.

حفظ حیثیت و منزلت مردم باید در پلان‌ها، طرح‌ها و تصمیم‌گیران‌ها، سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی و خدماتی مراعات شود؛ یعنی ضروریات اولیه، آزادی در تصمیم‌گیری‌ها و امنیت روانی و اجتماعی آن‌ها تأمین شود.

در جامعه‌ی بی که حقوق و کرامت انسان احترام و رعایت شود، مردم آن به رفاه و کامیابی می‌رسند، مصیبت‌های اجتماعی، فقر و سایر مشکلات انسانی کاهش می‌یابد.

همه انسان‌ها آزاد به دنیا می‌آیند و دارای حقوقی هستند که نمی‌توان آن‌ها را از داشتن آن محروم کرد؛ چون انسان در جامعه تحت سایه دولت قرار می‌گیرد. حکومت مؤظف است که این حقوق را رعایت و حفاظت کند. طوری که در یکی از ماده‌های قانون اساسی کشور آمده است: «آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است. دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان مکلف می‌باشد.» جامعه زمانی رشد کرده و به رفاه می‌رسد؛ که به حقوق و کرامت همه انسان‌ها احترام گذاشته شود.

در گروه‌ها راجع به حقوق و کرامت انسان بحث کنید.

- ۱- چرا نمی‌توانیم انسان‌ها را از داشتن حقوق ایشان محروم کرد؟
- ۲- حکومت در برابر حفظ حقوق و کرامت انسان چه مسؤولیت دارد؟
- ۳- چگونه می‌توان کرامت انسانی یکدیگر را مراعات کرد؟

راجع به کرامت انسان چند سطر، در کتابچه‌های خود بنویسید.

رعایت قانون

پرسش

به نظر شما رعایت قانون چه فایده دارد؟

در مکتب شما، افرادی اند که هر کدام آن‌ها وظایف خاصی را انجام می‌دهند؛ به طور مثال: معلم مطابق تقسیم اوقات به شاگردان تدریس می‌کند. مدیر و سرمعلمان مکتب مطابق لایحه وظایف خود را انجام می‌دهند. شما برای حفظ نظم در مکتب مقرراتی را باید مراعات کنید:

• سر ساعت در مکتب حاضر باشید.

- هنگام تدریس به معلم توجه کنید.
- بدون اجازه معلم نباید از صنف خارج شوید.
- مراعات نکردن مقررات باعث بی نظمی درمکتب می شود.
- همین گونه اگر قانون در جامعه تطبیق و رعایت نشود، جامعه به سوی هرج و مرج رفته، نا امنی و جرایم به وجود می آید.
- قانون به خاطری اهمیت دارد که ما را کمک و محافظت می کند.
- دولت و اتباع کشور در تطبیق و رعایت قانون مکلف اند؛ تا مردم ما، در امنیت زنده گی کنند.

در گروه‌ها راجع به رعایت قانون بحث کنید.

- ۱- چند مثال از قوانین و مقررات مکتب را بیان دارید؟
- ۲- آیا انسان بدون قانون زنده گی کرده می تواند؟
- ۳- اهمیت قانون را بیان دارید.

در مورد این که اگر قانون در جامعه رعایت نشود چه رخ می دهد؟ چند سطر در کتابچه های خود بنویسید.

حقوق اطفال

پرسش

به نظر شما، چگونه می‌توانیم اطفال سالم به جامعه تقدیم کنیم؟

انسان در دوران طفولیت بیش از هر وقتی دیگر به مواظبت، کمک و حمایت ضرورت دارد. طفل در سال‌های اول زنده‌گی از حوادثی که جان وی را به خطر می‌اندازد، بی‌خبر می‌باشد. بزرگسالان به خصوص والدین، در زمینه حفاظت از اطفال خویش در برابر امراض و خطراتی که حیات آن‌ها را تهدید می‌کند، مسؤول اند. اطفال چه دختر باشند چه پسر، حقوق مساوی دارند و

هیچ کس نباید در حق آنان از خشونت و بی رحمی کار بگیرد. اطفال باید از حقوق تعلیم و تربیت، محبت، تفریح و حق مراقبت و نگهداری برخوردار باشند، تا در آینده شخص سالم بزرگ شده و مصدر خدمت به کشور خود شوند. دین مقدس اسلام به حقوق اطفال توجه و تاکید لازم نموده است. اسلام طفل را از نظر حقوقی و کرامت بشری، به چشم انسان بزرگ می‌بیند. بنابراین لازم است با رعایت احکام دو ارزش‌های دین اسلام به حقوق طفل توجه کنیم و دستورهای دین مقدس اسلام را در این زمینه در نظر بگیریم. خداوند (جَلَّ جَلَالُهُ) در سورهٔ کهف آیهٔ ۴۶ می‌فرماید: «مال و فرزندان در زنده‌گی دنیوی زیب و زینت است.» پیامبر اسلام دنیای طفولیت را مانند بهشت تصور کرده، می‌فرماید: «اطفال پروانه‌های بهشت اند.»

در گروه‌ها راجع به حقوق اطفال بحث کنید.

- ۱- در زمینهٔ حفاظت اطفال در برابر امراض و خطرات در قدم نخست کی‌ها مسئول اند؟
- ۲- حقوق اطفال کدام‌ها اند؟
- ۳- خداوند (جَلَّ جَلَالُهُ) در قرآن پاک، راجع به اطفال چه فرموده است؟

راجع به حقوق اطفال چند سطر، در کتابچه‌های خود بنویسید.

حقوق زن

پرسش

به نظر شما، زن دارای کدام حقوق است؟

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) می فرماید: از میان شما شخص خوب و برگزیده کسی است، که با همسر خود رفتار خوب می کند و من نسبت به هر کس دیگر با همسرم رفتار نیکو می کنم. در جای دیگر می فرماید: از خداوند متعال بترسید و بر زنان ظلم نکنید.

زنان مانند مردان، بنده گان خداوند هستند، در نزد پروردگارشان مسؤولیت های یکسان دارند و در برابر قانون هم مساوی اند.

حقوق مهم زنان قرار ذیل است:

- نام: اولین حق یک طفل دختر یا پسر، انتخاب نام خوب برای آنان است.
- تربیت: حق مهم دیگر یک طفل دختر تربیت و پرورش سالم است. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم می فرماید: کسی که به دخترانش تربیت خوب و صالح بدهد، جایش در بهشت است.

- تعلیم: خانواده و حکومت باید در تعلیم دختران توجه خاص کنند، تا دختران بتوانند به آسانی علم بیاموزند. پیامبر (صلی الله علیه وسلم) می فرماید: آموختن علم بر هر زن و مرد مسلمان فرض است.

- ازدواج: هر زن مطابق اساسات دین مقدس اسلام حق ازدواج دارد. دین

مبارک اسلام، فروش، بد دادن و ازدواج بدون رضایت زنان را عمل ناروا و ناجایز می‌داند.

-نفقه: هر زن بالای شوهرش مطابق توان وی حق نفقه دارد.

-کار: هر زن مطابق اصول و قانون اسلامی حق کار کردن دارد.

-میراث: هر زن حق میراث دارد.

-انتخاب: هر زن حق کاندیدا شدن و نیز مطابق خواستش حق رأی دادن دارد. زنان قابل احترام اند و هیچ کس حق ندارد که با زنان رفتار نادرست کند. اگر ما با زنان رفتار درست کنیم؛ بدون شک خانواده خوب و جامعه سالم خواهیم داشت.

در گروه‌ها راجع به حقوق زنان باهم بحث کنید.

- ۱- پیامبر(صلی‌الله‌علیه‌وسلم)در مورد حقوق زن چه فرموده است؟
- ۲- بعضی حقوق زنان را نام بگیرید؟
- ۳- در مورد تعلیم زنان پیامبر(صلی‌الله‌علیه‌وسلم) چه فرموده است؟ بیان دارید.

در مورد تعلیم و تربیه زنان، در کتابچه‌های تان چند سطر بنویسید.

فصل چهارم: وقایع مهم افغانستان از سال ۱۳۵۲ الی ۱۳۸۳ هـ. ش.

اهداف فصل:

- با وقایع سال‌های ۱۳۵۲ الی ۱۳۸۰ هـ. ش. آشنا شوند.
- در رابطه با اجلاس بن معلومات حاصل کنند.
- اداره مؤقت و دولت انتقالی را از هم تفکیک کرده بتوانند.
- مفهوم انتخابات را بفهمند.
- ساختار پارلمان کشور را تشریح کرده بتوانند.
- مفهوم لویه جرگه اضطراری را بفهمند.
- به بازسازی کشور علاقه مند شوند.

درس بیست و ششم

مروری مختصر بر وقایع افغانستان از سال ۱۳۵۲ الی ۱۳۷۱ هـ. ش.

پرسش: چه فکر می‌کنید، اولین

رئیس جمهور افغانستان کی بود؟

قبل از ماه سرطان سال ۱۳۵۲ هـ. ش. افغانستان نظام شاهی مشروطه داشت و اعلیحضرت محمد ظاهرشاه آخرین پادشاه افغانستان بود. در ۲۶ سرطان سال ۱۳۵۲ هـ. ش. سردار محمد داوود خان با به راه انداختن یک کودتای قدرت را به دست گرفت و به جای نظام شاهی، نظام جمهوری را اعلان کرد. محمد داوود خان الی ۷ ثور سال ۱۳۵۷ هـ. ش. رئیس جمهور افغانستان بود.

در هفتم ثور ۱۳۵۷ هـ. ش. در نتیجه یک کودتای نظامی نورمحمد تره‌کی قدرت را به دست گرفت و نام رژیم خود را جمهوری دموکراتیک خلق افغانستان گذاشت. نورمحمد تره‌کی تا سنبله ۱۳۵۸ هـ. ش. در رهبری دولت باقی ماند که در نتیجه مخالفت‌های درونی حزب دموکراتیک خلق، به

دستور حفیظ الله امین کشته شد.

از سنبله ۱۳۵۸ ه. ش. الی جدی ۱۳۵۸ ه. ش. حفیظ الله امین برای مدت سه ماه به حیث رئیس شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک خلق افغانستان، زمام امور را در دست داشت. حکومت حفیظ الله امین در ششم جدی ۱۳۵۸ ه. ش. با تجاوز مستقیم قوای نظامی اتحاد شوروی سابق بر افغانستان، از بین برده شد. در ۶ جدی ۱۳۵۸ ه. ش. ارتش سرخ اتحاد شوروی ببرک کارمل را با خود آوردند و او را به رئیس شورای انقلابی تعیین کردند. ببرک کارمل به تطبیق سیاست‌های حزبش ادامه داد و الی ماه ثور ۱۳۶۵ ه. ش. در قدرت باقی ماند. با تغییر سیاست در اتحاد شوروی وقت، ببرک کارمل از رهبری افغانستان سبکدوش و دکتور نجیب الله به جای وی به قدرت رسید.

دکتور نجیب الله از ماه ثور ۱۳۶۵ ه. ش. تا ماه حمل ۱۳۷۱ ه. ش. زمام امور دولت افغانستان را به دست داشت.

فعالیت

- گروه‌ها جمله‌های طرف راست را با چپ طوری ربط دهید که معنای مکمل آن‌ها به دست آید.
- محمد داوودخان - اولین رئیس جمهور افغانستان بود.
- در نتیجه کودتای نظامی ۱۳۵۷ ه. ش. - دکتور نجیب الله رئیس جمهور کشور ما بود.
- از سال ۱۳۶۵ الی ۱۳۷۱ ه. ش. - نورمحمد تره‌کی قدرت را به دست گرفت.

پاسخ دهید

- ۱- قشون شوروی سابق در کدام سال به کشور ما تجاوز کرد؟
- ۲- حکومت حفیظ الله امین توسط کی از بین برده شد؟
- ۳- چرا محمد ظاهرخان آخرین شاه افغانستان گفته می‌شود؟

کارخانه گی

در باره تغییر نظام شاهی به جمهوری چند سطر، در کتابچه‌های تان بنویسید.

مروری مختصر بر وقایع افغانستان

از سال ۱۳۷۱ الی ۱۳۸۰ ه.ش.

پرسش

چه فکر می‌کنید، قشون سرخ اتحاد شوروی سابق، چگونه از کشور ما خارج شدند؟

پس از روی کار آمدن جمهوری دموکراتیک افغانستان به رهبری نور محمد تره‌کی که از حمایت اتحاد شوروی سابق برخوردار بود و در ضدیت با دین اسلام قرار داشت و به قتل شکنجه فرزندان کشور پرداخت. جهاد و مقاومت‌های مردمی علیه رژیم حاکم آغاز شد. جهاد و مقاومت مردم با ورود و تجاوز مستقیم ارتش سرخ شوروی سابق بر خاک افغانستان شدت بیشتر یافت. نیروهای شوروی که با مقاومت سرسختانه مردم افغانستان مواجه شدند، پس از سال‌ها جنگ و ویرانگری بالاخره مجبور به ترک افغانستان شدند و در نهایت، ارتش سرخ با تحمل تلفات و خسارات سنگین در ۲۶ دلو ۱۳۶۷ ه.ش. از افغانستان خارج شد.

پس از خروج نیروهای اتحاد شوروی سابق؛ مجاهدین با ادامه حکومت دکتور نجیب‌الله مخالفت نموده به جهاد و مبارزات شان ادامه دادند و رژیم او را طرفدار اتحاد شوروی سابق خواندند. حکومت دکتور نجیب‌الله پس از بیرون شدن قوای شوروی سابق ۳ سال دیگر ادامه یافت، تا این که مجاهدین وارد کابل شده و به تاریخ ۸ ثور ۱۳۷۱ ه.ش. قدرت سیاسی را به دست گرفتند.

حضرت صبغت‌الله مجددی به تاریخ ۸ ثور سال ۱۳۷۱ ه.ش.، بر اساس فیصله پشاور برای یک دوره مؤقت دو ماهه ریاست دولت اسلامی افغانستان را بر عهده گرفت.

بعد از تکمیل شدن دوره حکومت مؤقت حضرت صبغت الله مجددی، از ماه سرطان سال ۱۳۷۱ ه. ش. استاد برهان الدین ربانی ریاست دولت اسلامی افغانستان را بر عهده داشت. وی در دوره حکومتش وظیفه داشت؛ تا زمینه انتخابات آزاد و همه گانی را فراهم کند؛ اما به نسبت شرایط دشوار وقت و ادامه جنگ‌ها بین گروه‌های مجاهدین، موفق به انجام این کار نشد و به حکومتش تا میزان ۱۳۷۵ ه. ش. ادامه داد.

پس از تصرف کابل توسط تحریک طالبان در میزان سال ۱۳۷۵ ه. ش. ملامحمد عمر مجاهد به قدرت رسید و امارت اسلامی افغانستان را اعلان نمود. وی در عقرب سال ۱۳۸۰ ه. ش. از قدرت برکنار شد و صفحه جدیدی در تاریخ سیاسی کشور گشوده شد.

- در گروه‌ها جمله‌های طرف راست را با چپ طوری ربط دهید که مفهوم درست به دست آید.
- حضرت صبغت الله مجددی
 - در ماه سرطان ۱۳۷۱ ه. ش.
 - امارت اسلامی افغانستان
 - نام دولت افغانستان در زمان طالبان بود.
 - استاد برهان الدین ربانی به قدرت رسید.
 - نخستین رئیس حکومت مجاهدین بود.

- ۱- دلیل جهاد مردمی در افغانستان چه بود؟
- ۲- استاد برهان الدین ربانی در کدام سال به قدرت رسید؟
- ۳- کابل در کدام سال توسط طالبان تصرف شد؟

راجع به جهاد مردم افغانستان، چند سطر در کتابچه‌های تان بنویسید.

نتایج وقایع و تحولات سه دههٔ اخیر در کشور

پرسش

به نظر شما، کدام عوامل باعث ادامهٔ جنگ‌ها و ویرانی‌ها در کشور ما شد؟

کشور ما در طی سه دهه (از سال ۱۳۵۲ الی ۱۳۸۰ ه.ش.) شاهد تحولات سیاسی و تجربهٔ رژیم‌های متفاوتی بوده است. این تحولات و ناآرامی‌ها منجر به بدبختی مردم و ویرانی کشور ما شد.

• در حدود دو میلیون نفر، جان خود را از دست داده و تعداد زیادی از هموطنان ما معلول شدند.

• در حدود پنج میلیون نفر مجبور به ترک وطن و مهاجرت شدند.

• شهرها و قریه‌ها ویران و یا شدیداً خساره مند شدند.

• تعمیرات دولتی، سرک‌ها، پل‌ها، فابریکه‌ها، تأسیسات زراعتی و آبیاری، تأسیسات و شبکه‌های آب و برق، مراکز خدمات صحتی و سیستم ترانسپورت تخریب و یا شدیداً خساره مند گردیدند.

• آثار تاریخی و میراث‌های گرانبه‌های فرهنگی کشور؛ مانند: موزیم‌ها و آبدات تاریخی تخریب شده و یا کاملاً از بین رفتند.

• رشد اقتصادی و اجتماعی کشور، با رکود مواجه شد.

• مردم با مشکلاتی چون: بیکاری، فقر و تنگدستی مواجه شدند.

• جرایم جنگی و اخلاقی افزایش یافت و حقوق اساسی و مدنی مردم پایمال شد.

- تعداد زیادی از علما و معلمان به شهادت رسیدند.
 - ساختمان اکثر مکاتب تخریب و یا خساره مند شد.
 - سطح کیفیت تعلیم و تربیه پایین آمد.
 - اطفال و جوانان در بسیاری از نقاط کشور به مکتب و تعلیم و تربیه دسترسی نداشتند و تعداد زیادی مردم بیسواد ماندند.
- بنابراین مهم است، که افغان‌ها با اتحاد و اتفاق، وحدت ملی را تقویت نموده و با کسب علم و دانش، ویرانی‌های جنگ را جبران و افغانستان را آباد و به یک کشور پیشرفته مبدل سازند.

در گروه‌ها راجع به موضوعات زیر بحث کنید:
 اضرار جنگ در کشور ما.
 فواید اتحاد و صلح.

- ۱- کشور ما در جریان جنگ‌های داخلی کدام خساره‌ها را متحمل شد؟
- ۲- کدام عوامل باعث ادامه جنگ‌ها در کشور شد؟
- ۳- برای آبادی و پیشرفت کشور چه باید کرد؟

چگونه می‌توانیم ویرانی‌های کشور خود را آباد سازیم، در این باره چند سطر در کتابچه‌های تان بنویسید.

اجلاس بن

پرسش

چه فکر می‌کنید، چرا جلسه بن به وجود آمد؟

به منظور رفع منازعه در کشور، تأمین مصالحه ملی، استقرار صلح پایدار، رعایت حقوق بشر و تأسیس یک حکومت ملی، نمایندگان گروه‌های مختلف سیاسی افغان در ماه قوس ۱۳۸۰ ه. ش. در شهر بن آلمان، گردهم آمدند. سرانجام، این اجلاس تحت سرپرستی الأخر ابراهیمی نماینده ملل متحد بعد از جر و بحث‌های زیاد به توافقات زیر دست یافتند:

- تشکیل اداره مؤقت برای ۶ ماه.
- تدویر لویه جرگه اضطراری و تعیین حکومت انتقالی برای ۱۸ ماه که طی

این مدت، قانون اساسی تدوین و انتخابات عمومی برگزار و حکومت منتخب تشکیل گردد.

- استقرار و جابجا شدن نیروهای بین المللی به منظور تأمین امنیت در افغانستان.

- اعمار مجدد افغانستان با کمک جامعه بین المللی.

- تعقیب روابط دوستانه توسط حکومت افغانستان با همه کشورهای جهان به خصوص کشورهای همسایه.

در گروه‌ها راجع به اجلاس بن بحث کنید.

- ۱- اجلاس بن به چه منظور دایر شد؟
- ۲- اجلاس بن از کدام گروه‌ها تشکیل شده بود؟
- ۳- در اجلاس بن تشکیل اداره مؤقت و حکومت انتقالی برای چه مدت تصویب شده بود؟

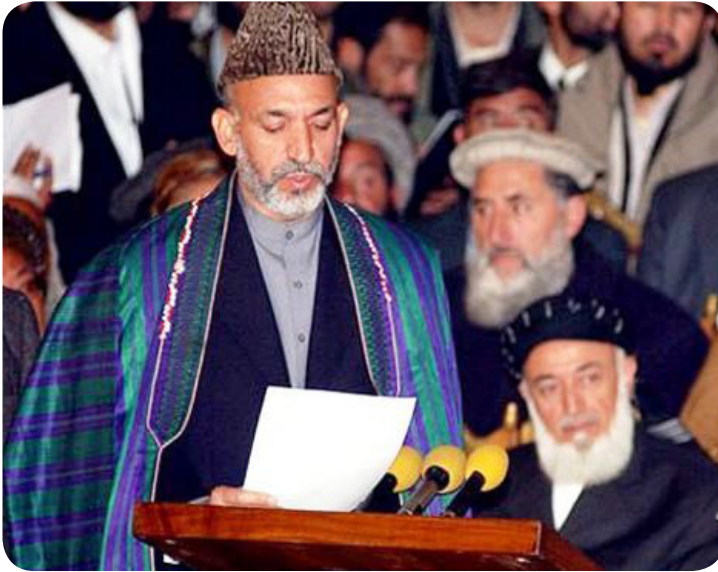

راجع به توافقات اجلاس بن در کتابچه‌های تان، چند سطر بنویسید.

اداره مؤقت

پرسش

چه فکر می کنید، اداره مؤقت چگونه به وجود آمد؟

طوری که در درس قبلی تذکر داده شد، در ماه قوس ۱۳۸۰ ه.ش. مذاکرات صلح بین افغانها به سرپرستی سازمان ملل متحد در شهر بن آلمان دایر و سرانجام به توافقات تاریخی پیرامون ایجاد اداره مؤقت افغانستان به ریاست حامد کرزی پایان یافت.

در اول جدی ۱۳۸۰ ه.ش. رسماً انتقال قدرت از دولت اسلامی تحت رهبری استاد برهان الدین ربانی به اداره مؤقت تحت ریاست حامد کرزی

صورت گرفت و کابینه جدید شروع به کار نمود.

در این دوره دروازه‌های مکاتب، مدارس و پوهنتون‌ها به روی دختران و پسران باز گردید و زنان از حق کار در ادارات دولتی و تحصیلی بهره‌مند شدند. قانون اساسی ۱۳۴۳ هـ. ش. مطابق موافقتنامه بن مورد اجرا قرار گرفت. مؤسسات غیر دولتی دفترهای خود را در کابل باز نمودند و بازسازی کشور آغاز شد.

در گروه‌ها راجع به این که چرا اداره مؤقت به وجود آمد، بحث کنید.

- ۱- کار کابینه اداره مؤقت چه وقت و به سرپرستی کدام شخص در افغانستان آغاز شد؟
- ۲- قدرت دولت اسلامی افغانستان از کدام شخص به حامد کرزی انتقال یافت؟
- ۳- در نتیجه تشکیل دولت مؤقت، کدام کار روی دست گرفته شد؟

راجع به اداره مؤقت در کتابچه‌های تان، چند سطر بنویسید.

لویه جرگه اضطراری

پرسش

به نظر شما، لویه جرگه اضطراری چگونه به وجود آمد؟

یکی از عنعنات مهم و پسندیده مردم افغانستان، از زمانه‌های قدیم تا کنون تشکیل جرگه‌ها و لویه جرگه‌ها، برای حل معضلات عمده کشور می‌باشد. مطابق فیصله‌های جلسه بن به منظور حل و فصل مشکلات و تصمیم‌گیری به خاطر تأمین وحدت ملی و آینده افغانستان، از تاریخ ۲۱ تا ۳۰ جوزای سال ۱۳۸۱ ه.ش. لویه جرگه اضطراری با اشتراک بیش از ۱۵۰۰ نفر از نمایندگان مردم در خیمه لویه جرگه واقع پوهنتون پولیتخنیک کابل دایر

شد. مهمترین فیصله‌های لویه جرگه اضطراری قرار ذیل بود:

- اداره مؤقت جای خود را به دولت انتقالی اسلامی افغانستان بدهد.

- محترم حامد کرزی رئیس اداره مؤقت، به حیث رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان برای ۱۸ ماه انتخاب شد.

- ترکیب کابینه پیشنهادی ریاست دولت انتقالی اسلامی افغانستان مورد تایید قرار گرفت.

- فیصله شد؛ تا در این مدت، قانون اساسی کشور توسط لویه جرگه به تصویب برسد و حکومت مؤلف شد؛ تا در زمینه بازسازی کشور برنامه‌های مشخصی ترتیب و برای عملی شدن آن اقدام کند.

در گروه‌ها راجع به لویه جرگه اضطراری بحث کنید.

- ۱- تعداد نمایندگان لویه جرگه اضطراری چند نفر بود؟
- ۲- لویه جرگه اضطراری در کدام محل دایر شد؟
- ۳- در لویه جرگه اضطراری کدام فیصله‌ها صورت گرفت؟

راجع به فیصله‌های لویه جرگه اضطراری چند سطر، در کتابچه‌های تان بنویسید.

دولت انتقالی اسلامی افغانستان

پرسش

به نظر شما، دولت انتقالی اسلامی افغانستان چگونه به وجود آمد؟

بر اساس توافقنامه جلسه تاریخی بن و فیصله‌های لویه جرگه اضطراری سال ۱۳۸۱ ه.ش. اداره مؤقت جای خود را به دولت انتقالی اسلامی افغانستان داد. حامد کرزی رئیس اداره مؤقت، از طرف لویه جرگه به حیث رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان با اکثریت آرا، انتخاب شد. دولت انتقالی اسلامی افغانستان وظایف زیادی را بر عهده داشت که در اینجا به برخی از مهمترین آنها اشاره می‌کنیم:

- تصویب قانون اساسی کشور توسط لویه جرگه.
- تدویر انتخابات آزاد و عادلانه.
- چاپ و توزیع پول جدید.
- تأسیس کمیسیون مستقل حقوق بشر.
- مبارزه علیه تروریسم، مواد مخدر و جنایات سازمان یافته.
- برقراری روابط صلح آمیز و دوستانه با تمام کشورهای جهان، به خصوص کشورهای همسایه.
- تشکیل اردوی ملی.
- خلع سلاح عمومی.

در گروه‌ها راجع به وظایف دولت انتقالی اسلامی افغانستان، بحث کنید.

- ۱- دولت انتقالی اسلامی افغانستان چه وقت به وجود آمد؟
- ۲- مهمترین وظایف دولت انتقالی افغانستان را نام بگیرید.
- ۳- در کدام سال اداره مؤقت جای خود را به دولت انتقالی اسلامی افغانستان داد؟

راجع به تشکیل دولت انتقالی اسلامی افغانستان، چند سطر در کتابچه‌های تان بنویسید.

آغاز بازسازی کشور

پرسش

گاهی کلمه بازسازی را شنیده اید؟

بازسازی به معنای دوباره ساختن چیزهایی است، که از بین رفته اند و یا قابل استفاده نمی باشند؛ مانند: پلها، مکتبها، سرک و امثال آن. متأسفانه در اثر جنگهای تحمیلی و مداخلات کشورهای خارجی راههای ارتباطی و شاهراهها، تجارت، صنایع، معارف، زراعت، مالداري و سایر تأسیسات زیربنایی کشور یا کاملاً تخریب و یا شدیداً خساره مند گردیدند؛ پس از تدویر اجلاس بن، که بر اساس آن نظام جدیدی در کشور ما شکل گرفت. جامعه جهانی متعهد شد برای بازسازی افغانستان با مردم کشور ما همکاری نماید. پس از تشکیل اداره مؤقت به ریاست حامد کرزی، یک تعداد کشورهای

جهان در کنار حکومت افغانستان به بازسازی و آبادی کشور ما پرداختند، که به بعضی از نمونه‌های آن در ذیل اشاره می‌شود:

- احداث و قیرریزی هزاران کیلومتر سرک و شاهراه‌های عمومی، اعمار شفاخانه‌ها، مکاتب، پوهنتون‌ها، بندهای برق، مخابرات، فابریکه‌ها و میدان‌های هوایی کشور.

تعهدات و ادامه کمک‌های جامعه جهانی یک فرصت برای بازسازی کشور محسوب می‌شود که نظیر آن در گذشته کمتر به چشم می‌خورد. به این ترتیب جریان بازسازی کشور مطابق پلان ادامه یافت و خرابی‌ها به آبادی مبدل شد. ما باید سعی به خرج دهیم، تا کشور خود را از وابستگی‌های خارجی بیرون کنیم. درس بخوانیم و با همت خویش مملکت خود را آباد کنیم.

در گروه‌ها راجع به بازسازی‌هایی که، تا حال در کشور صورت گرفته است، باهم بحث کنید.

- ۱- بازسازی چیست؟
- ۲- طی سال‌های جنگ در کشور ما کدام تأسیسات خساره مند شدند؟
- ۳- ما، در برابر آبادی وطن خود چه مسئولیت داریم؟

در منطقه‌ی که زنده‌گی می‌کنید، چه کارهای توسط مؤسسات دولتی یا غیردولتی (انجوها) انجام شده است؟ آن‌ها را در کتابچه‌های خود بنویسید.

انتخابات ریاست جمهوری

پرسش

به نظر شما، اولین رئیس جمهور منتخب کشور ما چگونه انتخاب شد؟

مردم افغانستان نخستین انتخابات آزاد و عادلانه، ریاست جمهوری را در سال ۱۳۸۳ ه.ش. تجربه کردند. این انتخابات روز ۱۸ میزان سال ۱۳۸۳ ه.ش. با حضور نماینده‌گان کاندیداهای ریاست جمهوری و نماینده‌گان ملل متحد، برگزار گردید. در این انتخابات ۱۸ نفر در مبارزات انتخاباتی فعالانه

اشتراک کردند. این انتخابات در یک فضای کاملاً آرام و آزاد برگزار شد. مردان و زنان افغان به خاطر تعیین رئیس جمهور کشور به پای صندوق‌های رأی رفته و به صورت آزاد رأی خود را به صندوق‌ها ریختند. کمیسیون انتخابات به تاریخ ۱۳ عقرب ۱۳۸۳ هـ. ش. بعد از شمارش آراء اعلام کرد که حامد کرزی با کسب بیش از ۵۰ فیصد آرا برنده شد. به این ترتیب، حامد کرزی به اساس ماده ۶۱ قانون اساسی به حیث اولین رئیس جمهور منتخب کشور، برای مدت پنج سال از طرف اکثریت مردم افغانستان انتخاب شد.

در گروه‌ها راجع به این که چگونه شخصی را به نماینده‌گی از خود، انتخاب کنیم، بحث کنید.

- ۱- نخستین انتخابات ریاست جمهوری افغانستان در کدام تاریخ برگزار شد؟
- ۲- در انتخابات ریاست جمهوری چند نفر خود را نامزد کرده بودند؟
- ۳- به کدام تاریخ نتیجه انتخابات از طرف کمیسیون انتخابات اعلان شد و نتیجه آن چه بود؟

راجع به انتخابات ریاست جمهوری چند سطر، در کتابچه‌های خود بنویسید.

فصل پنجم: تاریخ اسلام

اهداف فصل:

- با وضعیت اقتصادی و اجتماعی عربستان قبل از اسلام آشنا شوند.
- کعبه شریفه را بشناسند.
- با دوره طفولیت و جوانی حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) آشنا شوند.
- راجع به زنده گی حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) معلومات حاصل کنند.
- راجع به بعثت و دعوت حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) معلومات حاصل کنند.
- هجرت مسلمانان و حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به مدینه منوره را تشریح کرده بتوانند.
- رفتار و اخلاق حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) را در زنده گی خود الگو قرار دهند.
- راجع به فتح مکه و رحلت حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) معلومات ارائه کرده بتوانند.

درس سی و پنجم

اوضاع اقتصادی و اجتماعی

عربستان قبل از اسلام

پرسش: چه فکر می کنید، اوضاع عربستان قبل از اسلام چگونه بود؟

قبل از ظهور دین مقدس اسلام، مردم شبه جزیره عربستان اکثراً در صحراها و تعداد کمی در شهرها، قصبات و درکنار بحر زنده گی می کردند. مردم هر قبیله از یک شخص بزرگ قبیله، که به نام شیخ یاد می شد، اطاعت می کردند. مردمی که در صحرا زنده گی داشتند به تربیه و نگهداری شتر، گوسفند و بز مصروف بودند و به هر جایی که چراگاهی می یافتند همانجا می رفتند. از شیر، گوشت، پوست و پشم حیوانات احتیاجات زنده گی خود را مرفوع می کردند. آن عده مردمی که در شهرها و دهات زنده گی می کردند؛ تعدادی به تجارت مصروف بودند و اموال مورد نیاز خود را از یمن و شام به مناطق خود می آوردند و به فروش می رسانیدند.

مکه که از شهرهای مهم عربستان بود، در سر راه تجارتی یمن، شام و سرزمین حبشه موقیعت داشت و این شهر به هر طرف با راههای تجارتی وصل بود.

در عربستان آن زمان، تمام قدرت و صلاحیت به دست مردان بود و زنان از تمام حقوق بی بهره بودند. آنان مانند متاع عادی به فروش می‌رسیدند. داشتن دختر را عار دانسته و آنها را زنده به گور می‌کردند. هرکسی که قدرت داشت همه چیز در اختیارش بود و دیگران از همه چیز محروم بودند. آنها روی مسایل کوچک با همدیگر می‌جنگیدند و کسی که در جنگ مغلوب می‌شد، خانه اش غارت و خودش به حیث غلام یا برده به فروش می‌رسید. عرب‌های آن زمان از علم و تمدن بی بهره بودند و در آن روزگار، میان آنها کارهای ناجایز و ناروا، رواج داشت و انجام دادن آن کارها را افتخار می‌دانستند؛ اما با آنها مردانه‌گی، سخاوت، وفا و مهمان نوازی بین آنها وجود داشت.

در گروه‌ها راجع به اوضاع اقتصادی مردم عربستان قبل از اسلام، بحث کنید.

- ۱- شهر مکه در کجا موقیعت دارد؟
- ۲- قبل از اسلام در عربستان با زنان چگونه رفتار می‌شد؟
- ۳- آن عده اعرابی که در شهرها زنده‌گی می‌کردند، مصروف کدام کارها بودند؟

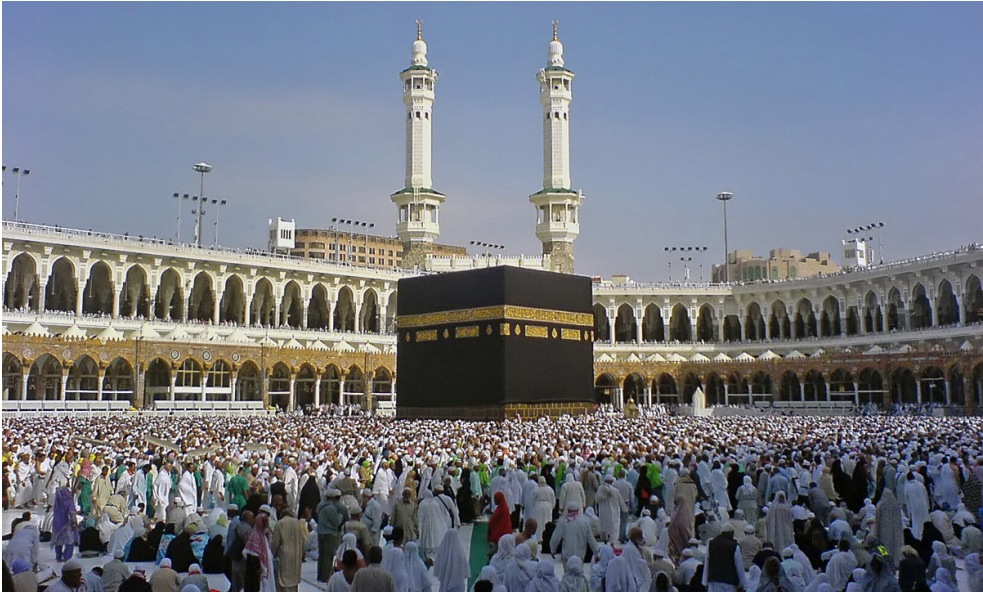

در مورد وضعیت شبه جزیره عربستان قبل از اسلام، چند سطر در کتابچه‌های تان بنویسید.

کعبه شریفه

پرسش

به نظر شما، خانه کعبه از دیدگاه دینی چه اهمیتی دارد؟

حضرت ابراهیم (علیه السلام) به امر خداوند (جَلَّ جَلَالُهُ) کعبه شریف را آباد کرد، که عبادت خداوند (جَلَّ جَلَالُهُ) در آن صورت گیرد و نماد وحدت مسلمانان باشد. در اوایل، باشندگان شبه جزیره عربستان پیروان حضرت ابراهیم (علیه السلام) بودند و به وحدانیت خداوند (جَلَّ جَلَالُهُ) باور داشتند؛ ولی باگذشت زمان باشندگان مکه و مناطق ماحول آن به بت پرستی رو آوردند. مجسمه هایی را که از سنگ، چوب و فلزات می ساختند، آن را در کعبه می گذاشتند و عبادت می کردند. هر قبیله از خود بت جداگانه داشتند. که از این سبب کعبه زیارتگاه تمام قبایل بود.

مردم قریش هم مانند قبایل دیگر بت پرست بودند و به خرافات باورمند بودند. اشراف قریش هم بت پرستی را حمایت می‌کردند؛ زیرا از رفت و آمد کاروان‌های تجارتی و تحایفی که آنان به بتان می‌دادند مفاد زیادی به دست می‌آوردند. باشنده‌گان مکه به تجارت مصروف بودند و برخی از آنان امور مربوط کعبه را پیش می‌بردند.

قبیله بنی هاشم تهیه آب، نان و دیگر ضروریات حاجیان را عهده دار بودند و در مراسم حج سهولت‌های حجاج را سازمان می‌دادند و این کار را برای خود افتخار می‌دانستند.

مکه به خاطر وجود کعبه در آن از اهمیت زیاد برخوردار است. کعبه شریف قبله مسلمانان و نماد وحدت آنان است و فریضة حج، که رکن مهم اسلام است، در همانجا اداء می‌شود.

در گروه‌ها در مورد کعبه شریف بحث نمایید.

- ۱- کعبه شریف را کی آباد کرد؟
- ۲- قریش با انجام دادن کدام کار افتخار می‌کردند؟
- ۳- مردم مکه بت‌های خود را در کجا می‌گذاشتند؟

در مورد اهمیت کعبه شریف چند سطر در کتابچه‌های خود بنویسید.

طفولیت حضرت محمد

(صلی الله علیه وسلم)

پرسش

به نظر شما، دوره کودکی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم چگونه بوده است؟

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) پسر عبدالله، نواسه عبدالمطلب و از قبیله بنی هاشم بود. در سال ۵۷۱ م یک سال بعد از حادثه فیل دیده به جهان گشود و مادرش آمنه نام داشت.

پدر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) عبدالله در سفری که قبل از ولادت رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به شام یا مدینه داشت بیمار شده و در مدینه منوره وفات کرد. پس از آن که رسول الله (صلی الله علیه وسلم) تولد شد، نظر به رسم و رواج آن زمان عربها که فرزندان نوزاد خود را برای شیردهی و پرورش خوب از شهرها به بادیهها می فرستادند. بی بی آمنه هم رسول الله (صلی الله علیه وسلم) را به خاطر شیردهی و پرورش به حلیمه سعیدیه سپرد. رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مدت چهار سال را در قبیله بنی سعد نزد حلیمه سعیدیه گذراند.

زمانی که حضرت محمد صلی الله علیه وسلم شش ساله بود، مادرش (آمنه) وفات کرد. بعد از آن جدش (عبدالمطلب) پرورش او را به عهده گرفت و در سن هشت سالگی جدش نیز وفات کرد و بعد از آن کاکایش (ابوطالب) عهده دار تربیه وی شد.

ابوطالب که یک شخص تجارت پیشه بود در بعضی سفرهایش حضرت

محمد(صلی الله علیه و سلم)را نیز با خود می برد.
 رسول الله (صلی الله علیه و سلم)که از ایام کودکی صاحب اخلاق و صفات عالی بود. هیچ گاهی کاری را انجام نداده، که خلاف ادب و مروت باشد.
 اگر ما اخلاق و صفات رسول الله (صلی الله علیه و سلم) را در وجود خود زنده سازیم، یک جامعه مهذب اسلامی خواهیم داشت.

در گروه‌ها جملات ذیل را طوری باهم ربط دهید که مفهوم آن درست و تکمیل شود:

- در سال ۵۷۱ م پدر رسول الله (صلی الله علیه و سلم) بود
- در شش ساله گی جد رسول الله (صلی الله علیه و سلم) بود
- در هشت ساله گی مادر رسول الله (صلی الله علیه و سلم) بود
- بی بی آمنه حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) در مکه معظمه تولد یافت.
- عبدالمطلب مادر رسول الله (صلی الله علیه و سلم) وفات نمود
- عبدالله جد رسول الله (صلی الله علیه و سلم) وفات نمود

- ۱- رسول الله (صلی الله علیه و سلم) در کدام سال تولد شد؟
- ۲- آیا نام‌های پدر، مادر، کاکا و جد رسول الله (صلی الله علیه و سلم) را به یاد دارید؟
- ۳- دایه رسول الله (صلی الله علیه و سلم) چه نام داشت؟

در مورد اخلاق رسول الله (صلی الله علیه و سلم) چند سطر، در کتابچه‌های خود بنویسید.

دوران جوانی حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم)

پرسش

گاهی در مورد دوران جوانی حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) چیزی شنیده اید؟

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) در سن جوانی به نیک سیرتی، معامله نیکو، وفا به وعده، امانتداری و راستکاری شهرت داشت، از اینرو ایشان را امین می گفتند؛ و بر تری عقل، او را از دیگران متمایز ساخته بود. با در نظر داشت صفات فوق الذکر، محمد (صلی الله علیه وسلم) مورد توجه بی بی خدیجه زن نجیب و سرمایه دار قریش، قرار گرفت. بی بی خدیجه رضی الله عنها از محمد (صلی الله علیه وسلم) خواهش کرد، تا سرپرستی کاروان تجارت اش را که رهسپار شام بود به عهده گیرد، پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) این پیشنهاد را پذیرفت و اموال تجارتی بی بی خدیجه رضی الله عنها را به شام برده، با فواید زیادی بازگشت. همین که قافله به مکه رسید، غلام بی بی خدیجه رضی الله عنها (میسره) که همسفر حضرت رسول کریم (صلی الله علیه وسلم) بود، از فضایل و اخلاق نیک رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به بی بی خدیجه حکایت نمود. به همین سبب بی بی خدیجه رضی الله عنها تقاضای ازدواج با آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) کرد، که از جانب رسول الله (صلی الله علیه وسلم) پذیرفته شد؛ در این هنگام حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) ۲۵ ساله و بی بی خدیجه ۴۰ ساله بود.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) در ایام جوانی با عده بی از جوانان مکه به خاطر

دفاع از ستم‌دیده‌گان پیمانی را در مکه به نام «حلف الفضول» بستند؛ همچنان آن حضرت (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) در ۳۵ ساله‌گی؛ یعنی زمانی که قریش برای تجدید بنای کعبه اقدام نمودند، به خاطر گذاشتن حجرالاسود بین آنها اختلاف به جود آمد که بعد از مباحثه و مناقشه زیاد سران قریش به خاطر حل معضله فیصله کردند، هرکسی که قبل از همه به دروازه کعبه داخل شود، حکمیت آن را قبول می‌کنیم، در این اثنا پیغمبر (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) وارد خانه کعبه شد، همه صدا کردند امین آمد؛ بنابراین رسول‌الله (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) با فکر و تدبیر خاص، حجرالاسود را در چادری گذاشته گوشه‌های آن را به دست بزرگان قریش داد و به این ترتیب، از یک خونریزی بزرگ جلوگیری به عمل آمد. ما باید اخلاق و رفتار پیغمبر (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) را در زنده‌گی خود سرمشق و الگو قرار بدهیم.

در گروه‌ها راجع به مفاهیم زیر باهم بحث کنید.

- امانتداری
- راست کاری

- ۱- چرا حضرت پیغمبر (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) به امین مشهور بود؟
- ۲- حضرت پیغمبر (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) چگونه معضله گذاشتن حجرالاسود را حل کرد؟
- ۳- رسول‌الله (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) چند ساله بود، که با بی بی خدیجه (رض) ازدواج کرد؟

در مورد اخلاق پیغمبر (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) چند سطر، در کتابچه‌های خود بنویسید.

بعثت حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم)

پرسش

چه فکر می کنید، که رسول الله (صلی الله علیه وسلم) چگونه به پیغمبری مبعوث شد؟

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) در هر سال یک ماه (رمضان) به غار حرا در جبل النور که در نزدیکی مکه معظمه موقیعت دارد، می رفت و در آن جا درباره قدرت عظیم پروردگار و آنچه که از مناظر هستی به چشم می خورد، تفکر و عبادت می کرد.

در یکی از این روزها در حالی که رسول الله (صلی الله علیه وسلم) چهل سال از میلاد با سعادت خویش را پشت سر گذاشته بود، در هفدهم ماه رمضان سال ۶۱۰ م. جبرائیل (علیه السلام) بر آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) نمایان شد و گفت: بخوان، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) که دچار حیرت و شگفتی شده بود پاسخ داد، که خواننده نیستم. جبرائیل پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) را به سختی فشرده بعداً او را رها کرد و بار دیگر گفت: بخوان، محمد (صلی الله علیه وسلم) باز هم فرمود: که خواننده نیستم. جبرائیل علیه السلام بار سوم محمد (صلی الله علیه وسلم) را چنان فشرده که آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) احساس بیهوشی کرد، بعد او را رها کرد و گفت: بخوان، به نام پروردگارت، آن ذاتی که آفرید انسان را از خون بسته، بخوان که پروردگارت بزرگوارترین است که به واسطه قلم آنچه که انسان نمی دانست به او آموخت. این نخستین آیات قرآن کریم است که به حضرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه وسلم) نازل شد.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) از آن حادثه دچار نگرانی شده به خانه برگشت و به بی بی خدیجه گفت: مرا ببیچید؛ زیرا بر خود بیم دارم، بی بی خدیجه علت را جویا

شد، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) جریان را برای او توضیح داد. بی بی خدیجه به پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) فرمود: ای محمد (صلی الله علیه وسلم) خداوند ترا ابداً گمراه و خوار نمی کند؛ زیرا صلهٔ رحم را به جای می آوری، بی نوایان را دستگیری و کمک می کنی، مهمان نواز هستی و آنچه را که حق است انجام می دهی.

همین بود که با نزول قرآن کریم حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به پیغمبری مبعوث و مأمور شد، تا مردم را به پرستش خدای یکتا، دست برداشتن از بت پرستی، ایمان به روز قیامت و قبول پیغمبری خود دعوت کند. برگزیده شدن محمد (صلی الله علیه وسلم) را از جانب پروردگار عالم به پیغمبری، بعثت می نامند. حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه از مردان، بی بی خدیجه رضی الله عنها از زنان، حضرت علی رضی الله عنه از کودکان و زید بن حارثه از غلامان، اولین کسانی بودند که به اسلام مشرف شدند.

قران کریم آخرین کتاب خداوند (جَلَّ جَلَّالَهُ) و حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) آخرین پیامبر است و بعد از ایشان دیگر پیامبری مبعوث نمی شود.

در گروه‌ها با همکاری معلم محترم، درباره چگونه‌گی مبعوث شدن محمد (صلی الله علیه وسلم) به پیغمبری بحث کنید.

- ۱- چرا حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به غار حرا می رفت؟
- ۲- پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) در کدام سال و در چند ساله‌گی به پیغمبری مبعوث شد؟
- ۳- اولین کسانی که به دین مقدس اسلام مشرف شدند کی‌ها بودند؟ نام ببرید.

در بارهٔ مزایای اسلام، از بزرگان خود پرسید و آن را در کتابچه‌های تان بنویسید.

دعوت حضرت محمد

(صلی الله علیه وسلم)

پرسش

به نظر شما، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) بعد از بعثت، با چه مشکلاتی روبرو شد؟ پس از آن که حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به پیغمبری مبعوث شد، به طور پنهانی مردم را به دین مقدس اسلام دعوت می کرد. با این کار، عده‌یی از مردم ستم‌دیده و بعضی از بزرگان مکه، به دین مبین اسلام گرویدند. بعد از سه سال خداوند (جَلَّ جَلَّالَهُ) به آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) فرمان داد که مردم را آشکارا به اسلام دعوت نماید و آنان را از بت پرستی منع کند. محمد (صلی الله علیه وسلم) خانه ارقم را برای دعوت انتخاب کرد و آیاتی که به آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) نازل می شد آن را برای مسلمانان می خواند و احکام خداوندی را برای شان یاد می داد.

دین اسلام روز به روز گسترش می یافت و مردم از این دعوت، استقبال می کردند. سران کفار مکه، از نفوذ اسلام احساس خطر کردند. آن‌ها می گفتند که اگر بت پرستی از میان برود، هیچگاه نمی توانند بر مردم حکمروایی کنند. از اینرو گرد هم جمع شدند و به فکر چاره افتادند. ایشان ابتدا تصمیم گرفتند که حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) را با پول و مقام راضی کرده و آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) را از راه خدا (جَلَّ جَلَّالَهُ) باز دارند، تا از

پیشرفت دین اسلام جلوگیری کنند. آنان به رسول خدا (ص) چنین پیغام فرستادند:

«از این دعوت دست بردار، در مقابل، هرچه می خواهی برایت می دهیم، اگر خواسته باشی ثروت خود را در اختیار تان قرار می دهیم و هم شما را به ریاست خود انتخاب

می کنیم، اگر مریض استی شما را تداوی می کنیم.»

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) در جواب آن‌ها فرمود: «به خدا قسم، اگر خورشید را

در دست راست من و مهتاب را در دست چپ من بگذارند، تا دست از این دعوت بردارم، هرگز چنین نخواهم کرد؛ حتی اگر در این راه جان خود را از دست بدهم.»
 زمانی که سران کفار فهمیدند که حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) از دعوت به اسلام دست نمی کشد به فکر آزار و اذیت ایشان و یارانش افتادند. بلال، یاسر، سمیه و بسیاری دیگر از یاران آن حضرت (صلی الله علیه و سلم) در زیر شدیدترین شکنجه ها مقاومت کردند و بعضی از آنها جام شهادت نوشیدند؛ حتی خود پیغمبر (صلی الله علیه و سلم) هم از این آزارها در امان نمانده در راهها و کوچه ها بالای ایشان حمله می کردند.

با وجود همه این مشکلات، رسول اکرم (صلی الله علیه و سلم) در عزم خویش استوار مانده از دعوت به اسلام و خدایپرستی، دست بر نداشت.
 ما باید در امور زنده گی خود از آن حضرت (صلی الله علیه و سلم) پیروی کنیم.

در گروه ها راجع به دعوت رسول الله (صلی الله علیه و سلم) بحث کنید.

- ۱- حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) در آغاز بعثت، مردم را چگونه به اسلام دعوت می کرد؟
- ۲- حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) در جواب پیشنهاد مشرکین چه فرمود؟
- ۳- حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) بعد از چند سال دعوت اش را اشکار ساخت؟

در باره صبر و استقامت در برابر مشکلات، چند سطر در کتابچه های تان بنویسید.

هجرت مسلمانان به حبشه

پرسش

به نظر شما، چه عواملی باعث هجرت مسلمانان شد؟

هنگامی که آزار و اذیت و سختگیری بت پرستان زیاد شد، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به مسلمانان هدایت داد تا به سرزمین حبشه هجرت کنند؛ زیرا پادشاه حبشه شخص عادل و مهربان است. به این سبب مسلمانان در دو

مرحله به حبشه هجرت کردند. بار اول (۱۲) مرد و (۴) زن که در ترکیب آن حضرت عثمان رضی الله عنه و دختر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) رقیه همسر حضرت عثمان رضی الله عنه و جعفر بن ابی طالب شامل بودند. در مرحله دوم به تعداد (۸۳) مرد و (۱۸) زن هجرت کردند.

زمانی که مشرکین خبر شدند، خشمگین شده و مبارزه علیه مسلمانان را شدیدتر کردند. همان بود که کفار قریش باهم عهد کردند که رابطه خود را با مسلمانان قطع کرده و با آنها داد و ستد و ازدواج نکنند. آنگاه عهدنامه‌یی در این باره نوشتند و آن را در خانه کعبه گذاشتند.

از آن به بعد، پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و یارانش در دره‌یی به نام شعب ابوطالب بیرون از مکه به سر می‌بردند. آنان سه سال را در کمال سختی در آن دره زنده‌گی کردند، تا این که پیامبر (صلی الله علیه وسلم) از جانب خداوند (جَلَّ جَلَالُهُ) آگاه شد که عهدنامه

کافران را موریانه خورده است. ابوطالب این خبر را به کفار مکه اطلاع داد و از آنان خواست که عهدنامه را بیاورند و چنین گفت: اگر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) درست نگفته باشد، او را به شما تسلیم خواهیم کرد. کافران رفتند و دیدند که پیامبر (صلی الله علیه وسلم) درست گفته است؛ بنابراین به پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و مسلمانان اجازه دادند که دوباره به مکه بازگردند.

از آن پس، پیامبر (صلی الله علیه وسلم) از هر فرصتی برای دعوت مردم به اسلام استفاده می کرد. در هنگام مراسم حج که مردم زیادی برای زیارت کعبه می آمدند، پیامبر اکرم (صلی الله علیه وسلم) آنان را با اسلام آشنا نموده و دعوت خود را به وسیله آنان به گوش مردم می رسانید. از جمله کسانی که دعوت حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) را پذیرفتند عده‌یی از قبایل اوس و خزرج یثرب (مدینه) بودند. از همین جا بود که مقدمه هجرت مسلمانان به یثرب فراهم شد.

در گروه‌ها راجع به هجرت مسلمانان به حبشه بحث کنید.

- ۱- مسلمانان برای اولین بار به کجا هجرت کردند و چرا؟
- ۲- کفار قریش بر علیه مسلمانان چه عهده بستند؟
- ۳- حضرت پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و یارانش چند سال را در شعب ابوطالب سپری کردند؟

راجع به هجرت مسلمانان، چند سطر در کتابچه‌های تان بنویسید.

هجرت مسلمانان به یثرب (مدینه)

پرسش

چه فکر می‌کنید، چرا مسلمانان به یثرب (مدینه) هجرت کردند؟

بزرگان دو قبیله از یثرب (مدینه) برای طواف و زیارت کعبه به شهر مکه آمدند و در مکه از جانب حضرت محمد (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) به دین مقدس اسلام دعوت شدند و آن‌ها نیز دعوت آن حضرت (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) را پذیرفته و اسلام آوردند. بزرگان دو قبیله یثرب برای پیامبر خدا (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) و یارانش در یثرب، وعده پناه دادند. از آن به بعد مسلمانان یثرب به نام انصار (کمک دهنده) شهرت یافتند و تعهد سپردند که در آنجا از مسلمانان دفاع می‌کنند.

حضرت محمد (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) برای مسلمانان اجازه داد، تا به یثرب هجرت کنند. مسلمانان به طرف یثرب حرکت کردند؛ به جز از پیامبر اسلام (صلی‌الله‌علیه‌وسلم)، حضرت ابوبکر صدیق (رضی‌الله‌تعالی‌عنه)، حضرت علی (رضی‌الله‌تعالی‌عنه) و تعدادی که نزد مشرکین در قید بودند دیگران همه، راه یثرب را در پیش گرفتند.

مشرکین وقتی خبر شدند که قبیله اوس و خزرج برای مسلمانان پناه داده و برای شان سهولت و شرایط زنده‌گی را فراهم کرده، به هراس افتادند و گفتند: اگر حضرت محمد (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) با مردم یثرب یکجا شود تجارت، اقتصاد و زعامت دینی قریش به خطر مواجه شده و در نهایت از بین خواهد رفت و دین اسلام فراگیر خواهد شد.

بزرگان قریش به سرکرده‌گی ابو جهل باهم فیصله کردند که حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) را به شهادت برسانند. برای انجام این کار صد نفر ورزیده را گماشتند و شب اطراف خانه پیامبر (صلی الله علیه و سلم) را محاصره کردند. حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) در بستر خوابش حضرت علی (رضی الله عنه) را خواباند و خود همراه با حضرت ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) به طرف غار ثور رفتند؛ بعد از گذشت سه روز راه هجرت به سوی یثرب را به پیش گرفتند. ابتدا به محله قبا رفتند و از سوی انصار و مهاجرین به گرمی استقبال شدند و در آنجا سنگ تهداب مسجد قبا را گذاشت؛ سپس به سوی یثرب روان شدند.

در آنجا پیامبر اسلام همراه با مسلمانان کار ساخت مسجد نبوی را شروع کردند. بین مهاجرین و انصار پیمان اخوت و برادری بسته شد و تهداب حکومت اسلامی را گذاشتند، که از آن به بعد نام یثرب به مدینه منوره مبدل شد.

در گروه‌ها راجع به هجرت مسلمانان به یثرب باهم بحث کنید.

- ۱- چرا مسلمانان یثرب به انصار یا کمک کننده مسمی شدند
- ۲- مردم یثرب برای مسلمانان کدام وعده‌ها را دادند؟
- ۳- در سفر هجرت به سوی یثرب کی پیامبر (صلی الله علیه و سلم) را همراهی می کرد؟

در مورد هجرت مسلمانان به مدینه، مطلبی را در کتابچه‌های تان بنویسید.

تعلیمات و هدايات حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) در مدینه منوره

پرسش

به نظر شما، چرا مردم مدینه از هجرت پیامبر اسلام خوشحال بودند؟

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) در سال سیزدهم بعثت و در روز هشتم هجرت در محله قبا، که از یثرب (مدینه) دو کیلومتر فاصله دارد، رسید و با آمدن آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) نام یثرب به مدینه منوره مبدل شد.

مردم مدینه به استقبال و دیدار رسول گرامی اسلام آمدند و یک روز تاریخی و پر از خوشحالی برای مردم مدینه بود که هیچوقت نظیر آن را ندیده بودند.

حضرت علی (رضی الله عنه) در مکه بعد از سپردن امانت مردم به صاحبانش، که نزد حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) گذاشته بودند، نیز راه هجرت را در پیش گرفت و در قبا با پیامبر اسلام یکجا شد. رسول الله (صلی الله علیه وسلم) در قبا تهداب اولین مسجد را گذاشت و نماز را هم در آن ادا کردند. بعد از گذشت چهار روز به سوی مدینه حرکت کرد و در محله قبیله بنی سالم اولین نماز جمعه را ادا کرد، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) در مدینه، در خانه ابو ایوب انصاری اقامت اختیار فرمود.

اولین کار مهم حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) در مدینه منوره، شروع کار مسجد نبوی بود که آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) خودش در کار اعمار آن سهم می گرفت. بعد از اعمار مسجد نبوی دومین کار مهم حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) عقد

پیمان اخوت یا برادری بین مهاجرین و انصار بود و بین تمام ساکنین مدینه تحت نام «میثاق مدینه» پیمانی عقد شد که هدف آن از بین بردن عادات نادرست تبعیض قبل از اسلام و به میان آوردن برادری، برابری، صلح، سعادت و خیر برای تمام اهالی مدینه بود.

میثاق مدینه اساس دولت نو پای اسلامی بود.

در گروه‌ها راجع به کارهای مهم رسول گرامی اسلام در مدینه باهم بحث کنید.

- ۱- پیامبر اسلام به کجا هجرت کرد؟
- ۲- اولین کار پیامبر اسلام در مدینه منوره چه بود؟
- ۳- اولین مسجد در کجا و توسط کی ساخته شد؟

در مورد هجرت مسلمانان به مدینه، مطلبی در کتابچه‌های تان بنویسید.

فتح مکه و رحلت محمد (صلی الله علیه و سلم)

پرسش

چه فکر می کنید، مکه معظمه چگونه فتح شد؟

پیمان صلح را بین کفار قریش و مسلمانان در سال ششم هجری بسته شده بود، در سال هشتم هجری از طرف کفار از شکستاندن حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) لشکر ده هزار نفری را آماده و به طرف مکه حرکت کردند؛ وقتی که به مکه رسیدند، ابوسفیان و سایر بزرگان قریش به حضرت رسول کریم (صلی الله علیه و سلم) بدون جنگ تسلیم شدند و محمد (صلی الله علیه و سلم) نیز با آن‌ها مهربانی کرده و آنان تحت حمایت خویش قرار دادند. فرمودند: هرکسی که به خانه کعبه داخل شد در امان است، کسی که به خانه ابوسفیان پناه ببرد و یا در خانه‌های خویش باقی بماند در امان است. رسول الله (صلی الله علیه و سلم) خانه کعبه را طواف کرده و بت‌ها را شکستند؛ سپس داخل خانه کعبه شد و دو رکعت نماز ادا نمود و به کفار قریش فرمود: امروز من برای شما آنچه را می گویم که یوسف (علیه السلام)، قبلاً به برادرانش گفته بود. امروز ملامتی به شما نیست همه تان آزاد استید. بعد از آن حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) بالای کوه صفا ایستاد و همه مردم به وی بیعت کردند.

رسول الله (صلی الله علیه و سلم) بعد از سپری نمودن (۱۹) روز در مکه مکره دورباره به مدینه منوره باز گشتند.

حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) پس از آن که رسالتش تکمیل و دین مقدس اسلام به تمام شبه جزیره عربستان منتشر شد، در ماه ذوالقعدة سال دهم هجرت، به خاطر ادای مراسم حج، همراه با یکصد هزار تن از اصحاب کرام به طرف مکه حرکت کردند، که بعد از ادای مراسم حج در روز عرفات خطبه پر محتوا و ارزشمندی برای صحابه ایراد فرمود: که به طور مختصر بعضی از نکات آن را تذکر می دهیم:

- تمام امور مربوط به زمان جاهلیت ممنوع است.

- تجاوز به مال و ریختن خون یکدیگر تان بر شما حرام است.
 - در مورد حقوق زنان از خداوند (جَلَّ جَلَالُهُ) بترسید، زنان را بر شما و شما را بر زنان حقوقی است.
 - من بر شما دو چیز گذاشته ام، اگر بر آن عمل کنید هرگز گمراه نخواهید شد و آن عبارت از کتاب الله (جَلَّ جَلَالُهُ) و سنت من است.
 - خدای یگانه را بپرستید، نمازهای پنجگانه را ادا کنید، روزه بگیرید، زکات مالهای خویش را به خوشی پردازید و حج بیت الله را ادا کرده به جنت داخل شوید.
 حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) بعد از این بیانیه و تکمیل مراسم حج که به نام حجت الوداع یاد می شود، به مدینه منوره باز گذشت و بعد از مدتی دچار مریضی شد، که از اثر آن در سال یازدهم هجری به سن شصت و سه ساله گی از این جهان فانی رحلت کرد.
 شخصیت پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) چنان بود، که صورت تجسم یافته و عملی قرآن در وجود ایشان بازتاب یافته بود، به گونه ای که زنده گی جناب ایشان برای مسلمانان و همه بشریت الگو و نمونه می باشد.

در گروه ها جاهای خالی زیر را با جملات مناسب در کتابچه های تان تکمیل کنید:
 - مکه معظمه در بدون فتح شد.
 - زنده گی حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) برای یک است.

- ۱- مکه معظمه چگونه فتح شد؟
- ۲- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) در کدام سال رحلت کرد؟
- ۳- شخصیت حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) چگونه بود؟

راجع به شخصیت حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) مطلبی را تهیه کرده، روز بعد در صنف به دیگران بخوانید.

اسلام و تحولات آن در جزیره العرب

پرسش

به نظر شما، دین مقدس اسلام چه تحولاتی را در جزیره العرب به وجود می‌آورد؟

مردم شبه جزیره عربستان قبل از اسلام مشرک و بت پرست بودند و در بعضی مناطق آن مانند مدینه و خیبر یهودی‌ها و در نجران نصرانی‌ها زنده‌گی می‌کردند. مردم این سرزمین بت‌ها، آفتاب، مهتاب و ستاره‌ها را پرستش کرده، از آن‌ها طلب کمک می‌کردند.

عادات و رسوم بدی چون: غارتگری، زنده به گور کردن دختران، قتل، شراب خوری و جادو در بین شان رواج داشت.

با بعثت حضرت محمد(صلی‌الله‌علیه‌وسلم) و نزول دین مقدس اسلام، تحول بزرگی در شبه جزیره عربستان به میان آمد، که مردم از شرک و کفر دست کشیدند و به اسلام گرویدند و عادات دوران جاهلی را ترک کردند؛ به جای آن به عقاید و ارشادات پسندیده‌ی که اسلام به آن امر می‌کرد روی آوردند. به جای بت پرستی، خداوند(جَلَّ جَلَالُهُ) را به یگانه‌گی یاد کرده و رسولش را به پیغمبری قبول نمودند. احکام اسلامی؛ مانند: نماز، روزه، زکات و حج را ادا کردند.

اخلاق نیکو مانند امانتداری، راست گفتن، عدالت، رعایت حقوق انسان، حقوق والدین، همسایه، زنان، اطفال و ... را در جامعه خود رایج ساختند. مسلمانان، امر به نیکی‌ها و ایجاد یک جامعه متمدنی را به وجود آوردند که همه مردم بدون هیچگونه تبعیض (رنگ، قوم و نسب) حقوق مساوی داشتند. بنابراین ما مسلمانان، تمام اوامر و دستورهای دین مقدس اسلام را در جامعه خود عملی می‌کنیم، تا یک جامعه مرفه و سعادت‌مند داشته باشیم.

در گروه‌ها راجع به تحولاتی که اسلام، در شبه جزیره عربستان به وجود آورد بحث کنید.

- ۱- عادات بدی را که مشرکین قبل از اسلام داشتند، نام بگیرید؟
- ۲- در جزیره العرب قبل از اسلام کدام ادیان وجود داشتند، نام بگیرید؟
- ۳- اخلاقی که اسلام رایج کرد، نام بگیرید؟

راجع به اخلاق نیکو، چند سطر در کتابچه‌های تان بنویسید.

فصل ششم: خلفای راشدین

اهداف فصل:

- با دوره خلافت خلفای راشدین آشنا شوند.
- مهمترین کار و خدمات خلفای راشدین را در راه اسلام بدانند.
- برتری و شخصیت خلفای راشدین را فهرست کرده بتوانند.
- راجع به دوره خلفای راشدین تشریحات داده بتوانند.
- از کارها، خدمات، تشکیلات حکومتی، عدالت و مبارزه در راه اسلام پند گرفته، روحیه اسلامی تقوا و عدالت در وجودشان تقویت شود.

درس چهل و ششم

خلافت حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه (از ۱۱ تا ۱۳ هجری)

پرسش: به نظر شما، اولین خلیفه اسلام کی بود؟

بعد از رحلت حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) مهاجرین و انصار در محلی به نام سقیفه بنی ساعده جمع شدند، تا برای تنظیم امور مسلمانان شخص خوبی را به حیث خلیفه انتخاب کنند. بعد از یک سلسله مشوره‌ها در ماه ربیع الاول سال یازدهم هجری حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه به حیث خلیفه انتخاب شد و تمام انصار و مهاجر از صمیم قلب به ایشان بیعت کردند.

حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه اولین شخص از مردان است که به دین اسلام مشرف شد و در هجرت یار و همسفر رسول الله (صلی الله علیه وسلم) بود.

برخی از خدمات مهم حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه در راه اسلام عبارت اند از:

- آنانی را که از دادن زکات خودداری می‌کردند، با تدبیر عالی متوجه دین اسلام کرده.

- سوره‌ها و آیات قرآن شریف را که در ورق‌های جدا جدا نوشته شده بود، در

مصحف جمع کرد.

در وقت خلافت حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه راه انتشار دین اسلام به تمام مناطق شمال حجاز که به نام شام یاد می‌شد و عبارت بود از سوریه، لبنان، اردن، فلسطین امروزی و همچنین بطرف بین النهرین (عراق) باز شد. حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه در سال سیزدهم هجری بعد از دو سال و سه ماه خلافت به عمر ۶۳ ساله‌گی وفات کرد و در کنار پیامبر (صلی الله علیه وسلم) به خاک سپرده شد.

در گروه‌ها راجع به خلافت حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه بحث کنید.

- ۱- حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه چگونه به خلافت رسید؟
- ۲- در زمان خلافت حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه چه کارهایی صورت گرفت؟
- ۳- جمله‌های زیر را در کتابچه‌های تان بنویسید جمله صحیح را با حرف (ص) و جمله غلط را با حرف (غ) مشخص کنید:
- حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه در سال ۱۲ هجری به خلافت رسید. ()
- حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه به عمر ۶۳ ساله‌گی وفات کرد. ()

راجع به کارهای حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه چند سطر، در کتابچه‌های تان بنویسید.

خلافت حضرت عمر (رضی الله عنه) (۱۳ تا ۲۴ هجری)

پرسش

به نظر شما، دومین خلیفهٔ اسلام کی بود؟

حضرت عمر رضی الله عنه در سال ششم بعثت به طور آشکار به دین اسلام مشرف شد، که این عمل او مشرکین را سخت در هراس انداخت. از آن به بعد حضرت عمر فاروق رضی الله عنه همواره در نشر اسلام و دفاع از آن در کنار پیامبر (صلی الله علیه و سلم) قرار داشت. و در راه اسلام جانفشانی‌های زیاد کرد.

وقتی که حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه مریض شد، در مورد تعیین جانشین خود با اصحاب کرام مشوره کرد، در نتیجه تمام اصحاب، حضرت عمر رضی الله عنه را برای این وظیفهٔ مهم و مقدس انتخاب کردند. زمانی که ابوبکر صدیق رضی الله عنه در این مورد موافقهٔ مردم را دریافت، فرمانی نوشت تا بعد از وفات شان در حضور مسلمانان خوانده شود. به این ترتیب حضرت عمر رضی الله عنه بعد از وفات حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه در سال سیزدهم هجری وظیفهٔ مهم خلافت را بر عهده گرفت.

مهمترین کارهایی که در زمان خلافت حضرت عمر فاروق رضی الله عنه صورت گرفت عبارت اند از:

- دامنهٔ خلافت اسلامی در سرزمین‌های عراق، سرحدات غربی و جنوب غرب افغانستان، ایران، شام و مصر توسعه یافت.
- برای اداره کردن مناطق قلمرو خلافت، دفترهای منظم به وجود آمد و برای اولین بار نظام بیت المال (خزانه) و ادارهٔ مالیاتی ایجاد شد.
- اشخاص با تقوا برای اجرای امور مقرر شدند.

برای رفاه مردم راه‌ها، پل‌ها، مدارس، مساجد و شهرهای جدید اعمار شد.
- تاریخ هجرت حضرت محمد (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) مبدأ تاریخ مسلمانان قرار گرفت.

هر کس می‌توانست به آسانی با ایشان ملاقات کند، هنگام شب گزمه می‌کرد تا از احوال مردم باخبر شود.

حضرت عمر رضی‌الله‌عنه در ۲۷ ذی‌الحجه سال ۲۴ هجری حین ادای نماز صبح در مسجد نبوی ناگاه توسط یک غلام مجوسی (آتش پرست) به نام ابو لؤلؤ با خنجر زهرآلود مجروح شد. وقتی که به هوش آمد ۶ نفر را تعیین نمود، تا بعد از شهادت شان یکی را به حیث خلیفه انتخاب کنند. حضرت عمر رضی‌الله‌عنه بعد از ده سال و پنج ماه خلافت در سال ۲۴ هجری به عمر ۶۳ ساله‌گی به مقام عالی شهادت نایل آمد و در جوار حضرت محمد (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) دفن شد.
عدالت و حکومت داری خوب حضرت عمر فاروق در تاریخ بشر یک مثال و الگو می‌باشد.

در گروه‌ها راجع به شخصیت حضرت عمر رضی‌الله‌عنه بحث کنید.

- ۱- حضرت عمر فاروق رضی‌الله‌عنه چگونه و در کدام سال به خلافت رسید؟
- ۲- حضرت عمر فاروق رضی‌الله‌عنه برای تعیین خلیفه بعد از خود، چه تدبیری گرفت؟
- ۳- حضرت عمر فاروق رضی‌الله‌عنه چگونه شخصیتی بود؟

راجع به کارهای حضرت عمر رضی‌الله‌عنه چند سطر، در کتابچه‌های تان بنویسید.

خلافت حضرت عثمان رضی الله عنه (از ۲۴-۳۶ هجری)

پرسش

چه فکر می‌کنید، کدام کارها، در زمان خلیفه سوم صورت گرفت؟

بعد از شهادت حضرت عمر رضی الله عنه همان شش نفر (عثمان رضی الله عنه، علی رضی الله عنه، طلحه رضی الله عنه، زبیر رضی الله عنه، عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه، سعد بن وقاص رضی الله عنه، باهم جمع شدند و بعد از سه روز مشوره حضرت عثمان رضی الله عنه را به حیث خلیفه تعیین کردند.

در زمان حضرت عثمان رضی الله عنه کارهای مهم ذیل صورت گرفت:

- شورش‌هایی که در گوشه و کنار قلمرو اسلامی به وجود آمده بود، در این زمان از بین برده شد.

- قرآن مجید که در زمان خلافت حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه جمع‌آوری شده بود؛ در زمان خلافت حضرت عثمان رضی الله عنه در شکل مصاحف ترتیب و در مناطق مفتوحه اسلامی ارسال شد.

- ایجاد قوه بحری

- ادامه نشر اسلام و گسترش قلمرو آن.

برخی از مناطق آسیای صغیر (ترکیه کنونی) و برخی از قسمت‌های آفریقای شمالی؛ همچنین، جزیره قبرس که در دست رومی‌ها بود فتح شد و بسیاری قسمت‌های افغانستان نیز در این زمان به دین اسلام مشرف شدند.

در سال‌های آخر دوره خلافت حضرت عثمان رضی الله عنه بعضی اشخاص از حلم‌شان

استفاده ناجایز کرده و به شورش دست زدند، تا این که شورشیان به خانهٔ خلیفهٔ سوم حمله کردند و ایشان را، در حالی که به تلاوت قرآن شریف مصروف بود، به شهادت رسانیدند.

خلافت حضرت عثمان رضی الله عنه بعد از دوازده سال، در سال ۳۶ هجری به پایان رسید.

حضرت عثمان رضی الله عنه در سخاوت مشهور بود؛ چنان که تمام دارایی خود را در راه نشر اسلام به مصرف رسانید.

در گروه‌ها راجع به شخصیت حضرت عثمان رضی الله عنه بحث کنید.

- ۱- مدت خلافت حضرت عثمان رضی الله عنه چند سال بود؟
- ۲- کدام قسمت‌های آفریقا در زمان خلیفهٔ سوم فتح شد؟
- ۳- حضرت عثمان رضی الله عنه چگونه به خلافت رسید؟

راجع به خلافت حضرت عثمان رضی الله عنه چند سطر، در کتابچه‌های تان بنویسید.

خلافت حضرت علی رضی الله عنه (۳۶-۴۰ هجری)

پرسش

چه فکر می‌کنید، خلیفهٔ چهارم اسلام کی بود؟

حضرت علی رضی الله عنه بن ابوطالب، پسر کاکا و داماد پیامبر (صلی الله علیه و سلم) است. لقب مبارک وی اسدالله و حیدر بود. ایشان ۲۱ سال قبل از هجرت در مکه تولد شده و ده ساله بود که به دین اسلام مشرف شد.

حضرت علی رضی الله عنه در راه اسلام از هیچ گونه ایثار و فداکاری دریغ نورزید. در شب هجرت رسول اکرم (صلی الله علیه و سلم) در بستر شان خوابید، تا آن عده کفاری که خانهٔ پیامبر (صلی الله علیه و سلم) را محاصره کرده بودند غافل شوند و مطمئن شوند که پیامبر (صلی الله علیه و سلم) در بستر خود خواب است.

بعد از شهادت حضرت عثمان رضی الله عنه مهاجرین و انصار در روز دوم، در مدینهٔ منوره به حضرت علی رضی الله عنه بیعت نموده و ایشان را به حیث امیرالمؤمنین انتخاب کردند. حضرت علی رضی الله عنه کوفه را که در عراق موقعیت داشت، مرکز خلافت اسلامی قرار داد و همان روش سادهٔ زنده‌گی حضرت محمد (صلی الله علیه و سلم) را مانند دیگر خلفای راشدین تعقیب کرد.

در وقت خلافت حضرت علی رضی الله عنه همهٔ سرزمین‌های اسلامی به جز از شام (سوریه)، از او پیروی می‌کردند. در آن زمان معاویه رضی الله عنه پسر ابوسفیان حاکم شام بود.

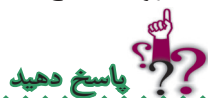
در دورهٔ خلافت حضرت علی علیه السلام و معاویه رضی الله عنه و هم نظرانش اصرار داشتند تا قاتلین حضرت عثمان رضی الله عنه قصاص شوند؛ اما حضرت علی رضی الله عنه می فرمود: زمانی که وضع آرام شود، قاتلین حضرت عثمان رضی الله عنه قصاص خواهند شد؛ به همین سبب جنگ جمل و صفین بین طرفداران حضرت علی رضی الله عنه و معاویه رضی الله عنه در گرفت، که به نفع حضرت علی رضی الله عنه تمام شد.

حضرت علی رضی الله عنه بعد از پنج سال خلافت در سال ۴۰ هجری ۱۹ رمضان مبارک توسط عبدالرحمن بن ملجم در حالی که به خاطر ادای نماز فجر به سوی مسجد روان بود مجروح شد، که سرانجام از اثر همین جراحات دو روز بعد به درجهٔ شهادت نایل آمد.

حضرت علی رضی الله عنه دارای علم، تقوی، شجاعت، اخلاق پسندیده و عالی بود و در دوران خلافت خود توانست عدالت و انصاف را تأمین کند و علیه ظلم، با استواری مبارزه کند.

در گروه‌ها راجع به صفات حضرت علی رضی الله عنه بحث کنید

- ۱- حضرت علی رضی الله عنه چگونه به خلافت رسید؟
- ۲- کدام جنگ‌ها در زمان خلافت حضرت علی رضی الله عنه به وقوع پیوست؟
- ۳- حضرت علی رضی الله عنه توسط کی و چگونه به شهادت رسید؟

راجع به خلافت حضرت علی رضی الله عنه در کتابچه‌های تان، چند سطر بنویسید.

مرور مختصر به دوره خلفای راشدین

پرسش: به نظر شما، دوره خلفای راشدین چه خصوصیتی داشت؟

دوره خلفای راشدین از خلافت حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه (سال یازدهم هجری) آغاز و با شهادت امیرالمومنین حضرت علی رضی الله عنه در سال چهارم هجری به پایان می‌رسد. دوره خلفای راشدین پس از عهد رسالت، دوره پرافتخار و درخشان در تاریخ اسلام است. خلفای راشدین همه امور را در روشنایی احکام الهی و سنت پیغمبر صلی الله علیه و آله به پیش می‌بردند. آن‌ها مانند رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله با مردم رفتار نیک کرده و به هدایات و راهنمایی ایشان می‌پرداختند. حکومت خلفای راشدین از مردم و در خدمت مردم بود. حکومت در عصر خلفای راشدین عدالت، انصاف، برابری و برادری را تبلیغ، ترویج و تطبیق می‌کرد. خلفای راشدین خود را در برابر خداوند جل جلاله و مردم مسئول و جوابده می‌شمردند. زنده‌گی آن‌ها ساده بود و تجمل پرستی را نمی‌پسندیدند. هر کس در هر وقت می‌توانست با آن‌ها ملاقات کرده و مشکل خود را به ایشان برساند، برای رفاه و وحدت مردم کوشش می‌کردند، کارها را به اهل کار می‌سپردند و از کارمندان دولتی مراقبت جدی صورت می‌گرفت. در دوره خلفای راشدین در نظام دولتی بخش‌های قضا، مالیات، پست، محاسبه، تعلیم و تربیه و نظام عسکری به وجود آمده و توسعه یافت؛ همچنان بسیاری از اساسات تمدن اسلامی در عصر خلفای راشدین گذاشته شده است. دوره خلفای راشدین پس از عصر رسالت نمونه روشن تطبیق دین اسلام و حکومت راشد اسلامی می‌باشد.

در گروه‌ها راجع به اخلاق و کردار خلفای راشدین باهم بحث کنید.

- ۱- خلفای راشدین کارهای حکومتی خود را، چگونه به پیش می‌بردند؟
- ۲- طرز زنده‌گی خلفای راشدین چگونه بود؟
- ۳- در دوره خلفای راشدین کدام نظام‌ها به وجود آمده و توسعه یافت؟